

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Skomagerens læst...

Hans Olsens
livserindringer

LOKALHISTORISK
ARKIV & FORENING
I ALLERØD KOMMUNE

1978-1988

© Lokalhistorisk Arkiv & Forening i Allerød Kommune, september 1988.

Manuskript: Hans Olsen: Mine livserindringer, 1943. Modtaget som gave af hans barnebarn, Winnie Jensen, Hillerød, i 1981.

Redaktion: Lisbeth Lademann og Ole Høegh Post, LAFAK.

Fotografier: Arkivfotos i Lokalhistorisk Arkiv samt Hans Olsens familie v. Winnie Jensen.

Kort: Der er anvendt udsnit af Geodætisk Instituts målebordsblade fra området 1898–1914. Gengivet med instituttets tilladelse nr. A 403/85.

Tilrettelægning

og lay-out: Ole Høegh Post.

Tegninger: Ole Høegh Post.

Repro: Preben Jensen.

Sats: Helsingør Maskinsætter. - Bogen er sat med Optima.

Tryk: Frederiksborg Amts Avis bogtrykkeri, Hillerød.

Oplag: 1000 expl.

LAFAK har tidligere udgivet:

Fortid i LILLERØD, 1983 (udsolgt).

LYNGE gennem 900 år, 1985.

Skomagerens læst...

Hans Olsens livserindringer

LOKALHISTORISK
ARKIV & FORENING
I ALLERØD KOMMUNE

1978-1988

Lillerøds sydlige indfaldsvej, nuværende Rødpælevej, set fra skoven. Her langs vejen, over for skovløberstedet og »Trolde træet« (t. h.) boede mange af de personer, der er omtalt i Hans Olsens erindringer.

INDHOLD

Indledning	6
Tidlig barndom på teglværket	8
Fra kællingskole til »rigtig« skole	11
I tørvemosen	13
9 år – og teglværksarbejder	15
Skolegang i Lillerød gamle skole	17
I skomagerlære i København	19
Skomagersvenden og tjenestepigen	20
Høstarbejder	21
Soldat og brudgom	23
Familien samles	25
Landpostbud – til fods	27
Kludesko, kroliv – og mange håndværk	28
Genindkaldt – Anna klarer det hele	31
Skomageren flytter rundt	32
I hønsehuset – mens det første hus bygges	34
Fest og glade dage – og afholdsmand	36
Skomager og købmand på Hillerød Overdrev	38
Endnu en butik – og otium i »Villa Havely«	41
Bilag	46
Register	49

Indledning

I 1981 modtog Lokalhistorisk Arkiv & Forening i Allerød Kommune nogle maskinskrevne sider med en mands erindringer. Det viste sig at være spændende læsning, som man ikke sådan lige kunne slippe, og en af os var under læsningen ved at køre for langt med S-toget.

Fra starten ønskede vi at delagtiggøre så mange som muligt i *Hans Olsens* utrolige livsløb, som vi fandt velegnet til en mindre bogudgivelse. I 1988 er det 10 år siden, at vort lokalhistoriske arkiv blev oprettet, og vi har grebet lejligheden til at udgive Hans Olsens livserindringer som jubilæumsbog.

Det har været nødvendigt at bearbejde manuskriptet en smule grammatisk, da den gamle mand skrev sin beretning næsten uden tegnsætning som 74-årig i 1943.

Vi har søgt at bevare det nordsjællandske mål og fortællerens uskoledede tale-måde, der er med til at krydre den fornøjelige historie. Men det har været nødvendigt for læseligheden at sætte et punktum og nogle kommaer nu og da, ligesom vi nogle steder har valgt at indsætte et for meningen hjælpende ord i parentes.

Ord, der ikke umiddelbart skønnes forståelige for nutidsdanskere, er forklaret med ordforklaring eller tegning i marginen, så tæt ved den pågældende linie, det har været muligt. De ord, der er forklaret i noter, har fået en lille ring °.

Vi har valgt at gennemillustrere Hans Olsens beretning med fotografier fra det

lokalhistoriske arkiv og fra hans familie, der har vist stor velvilje. Desuden har vi medtaget nogle udsnit af gamle kort, omtrent fra samme tid som fortællingen, mens vignetterne er uforpligtende stemningsgivere. Naturligvis kan alle fotografierne ikke være helt samtidige med handlingen, men udviklingen gik jo heller ikke så hurtigt som i dag, og der er en værdi i at vise, at visse bygninger, beskrevet i forrige århundrede, stadig kan ses i området.

Vi ved ikke, om disse erindringer er typiske for tiden; der er til gengæld ingen tvivl om, at Hans Olsen, lige fra han var lille, må have været lidt speciel – hans arbejdsiver og initiativ er kort sagt imponerende.

Når vi synes, at disse erindringer bør udgives af Lokalhistorisk Arkiv & Forening i Allerød Kommune, er det imidlertid især på grund af den meget fine beskrivelse fra vort område. Hans Olsen levede meget af sit liv lige uden for Lillerød, dér hvor Lynge Overdrev begynder; og fra dette sted nær det gamle Hyrdeledshus og vejen til Bregnerød følger vi den unge Hans Olsen til teglværkerne, kroerne eller savværket i Blovstrød-Lillerød-området, og vi følger ham til fods rundt i Lynge med posten.

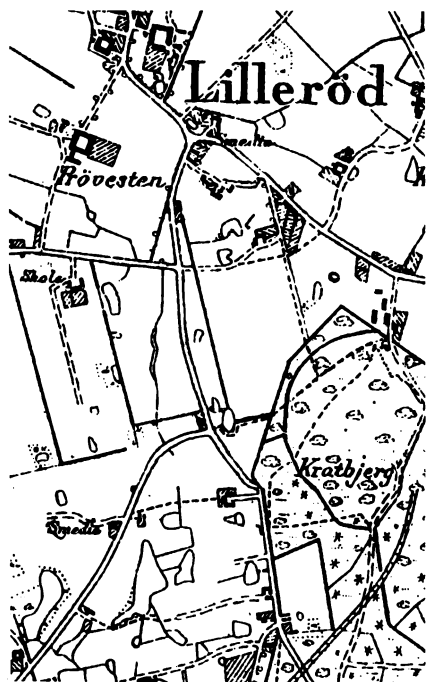
Historien er både meget lokal for os og samtidig meget socialt gribende for enhver.

God fornøjelse.

Lynge Overdrev og Lillerød, sommeren 1988.

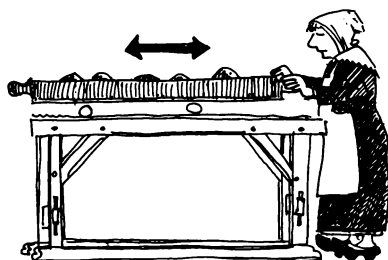
Lisbeth Lademann   Ole Høegh Post

Kortudsnit fra 1898 af Hans Olsens barndoms-egn, Lyngby Overdrev og Lillerød. Vejen langs skovbrynet er Rødølevvej, tidl. Bregnerødvej.

Teglværksudtryk: se s. 14.

Rulle^o med stenfyldt skubbekasse.

Tidlig barndom på teglværket

Jeg er født i et hus som min far byggede. Det ligger lige op til Ravnholt skov, og der var 4 tdr. land til. Jeg er født den 21. juni 1869. Min far var tømrer Ole Olsen. Han var søn af afbygger Ole Jepsen, der boede på Lyngby Overdrev, på det sted som nu Peder Rasmusen ejer. De var 6 søskende: 4 døtre og 2 sønner, som alle døde i rækkefølge i deres 61. år. Min mor hed Johanne Knudsen, var sy pige og hendes forældre boede i Blovstrød. Faderen var slagter og hed Jens Knudsen, men de er døde for mange år siden. Min mor døde 1889, og min far døde 1893 og blev begravet på Lyngby kirkegård.^o

Min far arbejdede på Blovstrød teglværk om sommeren, og efter Mikkelsdag (29. sept.) var han hjemme og arbejdede i sit værksted. Han lavede ruller^o, som kostede 20 kr. stykket. På teglværket var han trossemand^o. En trosse bestod af et stort hul i jorden, hvor der i midten var en stolpe med en tap, som der var en bom henover^o. Til den var fastgjort 2 store jernhjul, som malede leret. For den ene ende af bommen var forspændt 2 gamle heste, som dårligt kunne rejse sig, når de faldt. De havde store huller (slidsår) på bringen og på ryggen, så vi måtte skyde trossen på dem, indtil sårene blev døde (raske?), så de kunne lægge bugen til. Så fik de en sækkerak om hovedet, for at de ikke skulle se, når vi var der med pilsken. – Dengang var der ingen dyrenes beskyttelse.

Hestene måtte gå rundt der hele dagen fra om morgenen klokken 5 til om aftenen klokken 8. Når hjulene havde gået 5 gange frem og tilbage var leret færdig (æltet). Så blev hestene sat for hjulene og trak dem op til den næste trosse, som der så var fyldt ler i – af lerkørerne. Det var dem, der kørte i lergraven efter ler, og de var gerne en halv snes mand på række. Når hjulene var trukket op af det færdige ler, blev der bundet et bræt efter bommen og slået vand på, og så stod vi på brættet, mens hestene gik rundt for at glatte det. Det var vældig sjovt, men man skulle passe på, at man ikke faldt af, for man kunne ikke komme op ved egen hjælp.

På den tid var min ældste bror Christian også på teglværket. Han havde en gammel krikke spændt for en vandpumpe, som stod nede ved mosen, lige hvor jernbanen går forbi. Der blev pumpet vand op i 2 store kar, som stod ved siden af, og fra karrene gik der rør hen til de baner, hvor man trossede og strøg sten^o. Der tappede de af hannerne, når de skulle bruge noget vand.

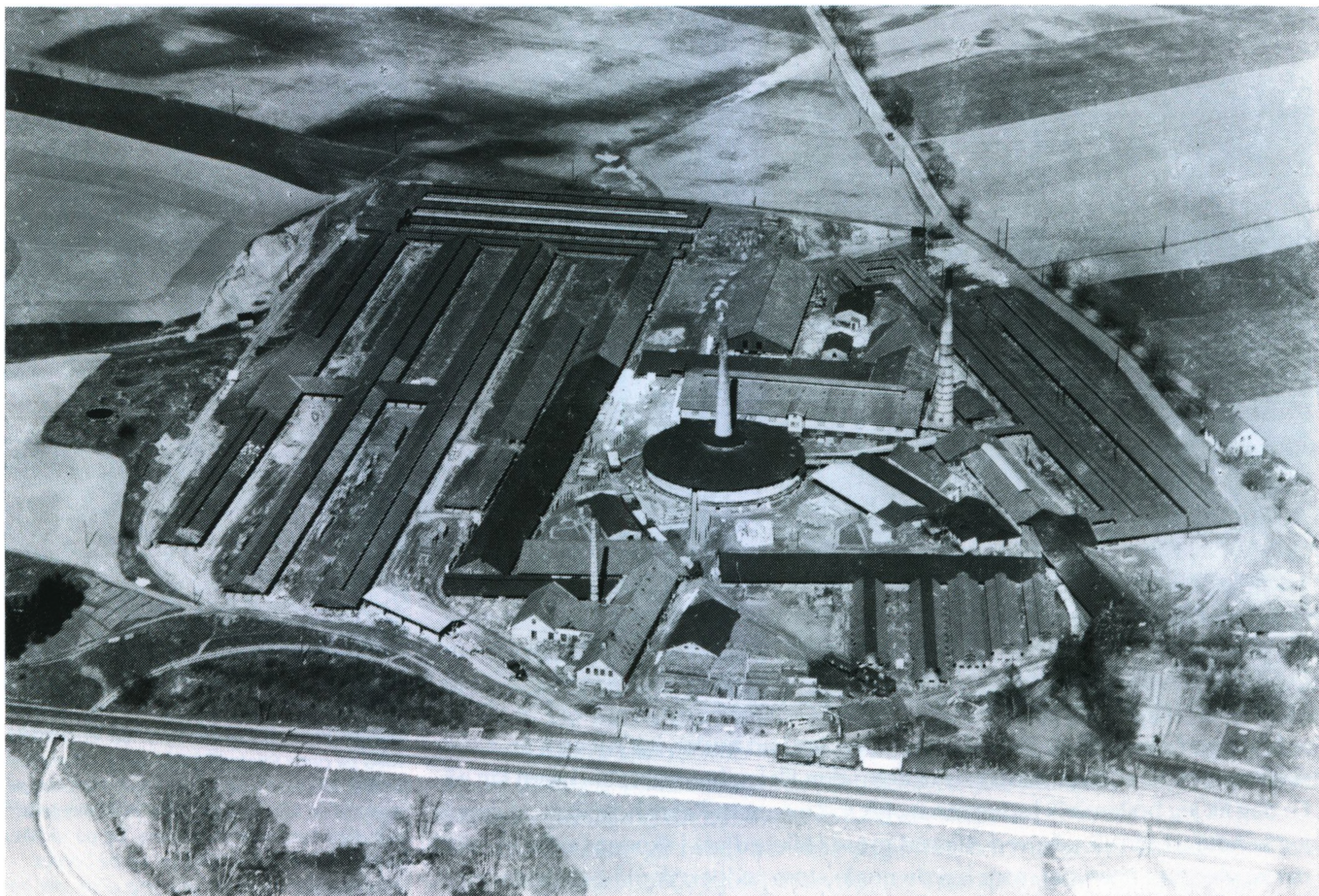
Min bror Christian var 9 år ældre end jeg. Jeg kan huske, jeg var en 4 år, da jeg skulle gå med middagsmaden ud til dem; den fik jeg i en blikspand med låg på. En dag fik jeg bollemælk i spanden og gik ind igennem Ravnsholt skov af den sti jeg kendte . Men så ude ved Allerød mose (Allerød sø) i skovens udkant, stod der nogle store egetræer, som havde nogle store rødder, der lå over stien; dem faldt jeg over og spildte al bollemælken. Men jeg var ikke rådvild; jeg skrabebe det så godt sammen, jeg kunne, men der kom jo både blade og pinde imellem bollerne – så det var jo en bedre middag, jeg kom med. Jeg sagde ikke noget, men da Christian havde taget låget af spanden, sagde han: »Hvad er det for noget!«, og han gav mig en ordentlig lussing – Han skulle ikke have nogen middagsmad. Far sagde: »Du kan vel nok se, at han er faldet, og vi kan jo pille bladene og pindene af«, og far spiste med god appetit.

Da der var gået et årstid til, så måtte jeg blive på teglværket resten af dagen, når jeg kom med middagsmad. Jeg skulle kante sten for konerne, som skar dem og satte dem op i kegler . Det var fyraften klokken 8 aften, og de begyndte klokken 5 morgen. Håndstrygerne° og optrillerne°, som næsten alle var Ærboere (d.v.s. fra Ærø), begyndte om morgenen lige så tidligt, de kunne se. Til middag

Mange af teglproduktionens led er kommet med på dette fotografi fra omkring århundredskiftet: Til venstre ses et par koner med klappetræer til de håndstrøgne sten. Håndstrygerne° står med træforme til mursten, og på slidsken sidder manden, der triller ler op på bordet. Hestene kunne meget vel være dem, der trak trossen° under æltningen, siden der er små drenge med.

Teglværksudtryk: se s. 14.

Blovstrød teglværk set fra luften i 1940'erne, hvor både den runde og den lange ovn var i brug. Den meget karakteristiske, gamle rundovn blev nedrevet i 1956. Bemærk forbindelsen til jernbanen.

var de færdige med deres dagværk: det var 5000 sten. De boede på en stor kaserne (på teglværket), hvor de sov om natten, og der lavede de også deres mad. De havde hver en stor lågkiste med, når de kom om foråret. Den var fyldt med alle slags fødevarer, f.eks. røget flæsk, smør, æg og meget mere.

Men på kasernen var der så mange lopper, så der næsten ikke var til at komme ind. Der var stengulv, folkene lå i halm, og der blev jo aldrig fejtet. Når de så var vasket og havde lavet mad, tog de sig en lur på et par timer. Bagefter skulle de ned og hver trille en række sten ind i laden. Det skulle trossemanden være med til, så jeg måtte læsse børen for far. Der var ellers halvanden times middag, og i den tid fik jeg så mange flasker, jeg kunne bære, og så gik jeg til Blovstrød kro efter brændevin, for den første beholdning var drukket.

Fra kællingskole til »rigtig« skole

Da der så var gået en sommer på teglværket, skulle jeg gå i kællingskole^o i Blovstrød fattighus hos en gammel kælling, der var så grim, så jeg blev bange, da jeg så hende. Hun havde et spanskør, der hang på knappen af spinderokken, så der skulkede jeg fra hver dag. Om de så fulgte mig lige der op til huset, så løb jeg ind i Tokkekøb hegn, og der blev jeg, til de fløjtede middag på teglværket. Så gik jeg hjem og fik mig en ordentlig endefuld af riset, for mor vidste god besked om, at jeg havde skulket (hvorfra ved jeg ikke), og hun sparede ikke på riset; det stod altid i hjørnet af tallerkenrækken. Men det hjalp ikke, for Hans *ville* ikke gå i skole hos den grimme kælling.

Endelig blev jeg da fri for det og kom til at gå (i skole) hos Sidse Lars Lavs' (d.v.s. Lars Larsens hustru Sidse). Der skulkede jeg ikke fra, for der havde hanen lagt en skilling i bogen hver morgen. Den gik jeg hjem og gav mor, og det var vel den samme skilling, jeg fik hver morgen; de boede jo lige ved siden af hinanden. Vi var 3 børn, der gik i skole der: der var mig, Ole Sørensens Maren og Johan Jørgensens Niels.

Kællingskole^o: Datidens form for privat forskole.

Lillerøds første skole^o opførtes i 1822 på Kollerødvej. Billedet er fra 1908, men bygningerne findes endnu – noget ombyggede – og kaldes Gl. Skolegård (herover).

Læreren bolig, med åben havedør, i den ene ende af Lillerød gamle skole.

J. P. Larsen° var lærer ved Lillerød skole i 4 år, indtil han i 1877 flyttede til Grønnegade skole i Blovstrød sogn.

Mathias H. Bøgh° var en meget populær lærer ved Lillerød skole i 40 år fra 1877–1917, de fleste år som enelærer.

Da jeg så havde lært en god portion der og var blevet 7 år, skulle jeg jo i den rigtige skole. Jeg begyndte i Lillerød skole° hos lærer Larsen°, som senere kom til Grønnegade skole°. Da han rejste, kom der en lærer, der hed Dahl. Han havde nær slået os fordærvet alle sammen, men han var der gudskelov ikke så længe.

Så kom lærer Bøgh°, og jeg var den første, han lukkede ind den første dag, han holdt skole. Han havde kun bukserne på, og der hang sådan et par pæne seler ned af bukserne. Han var ikke gift dengang, han var en flink lærer. Han var der i mange år, og de fleste af mine børn har også gået i skole hos ham.

Om sommeren blev det ikke til meget med lærdommen, for så var jeg ikke i skole én eneste dag fra maj til november. Det skulle man nok blive dygtig af, og det kan de, som læser dette, jo nok se, men I må undskylde. For sådan en sommer gav far 8 øre i mulkt°. Jeg var ellers ikke en af de dårligste. Skovløberens Jørgen kunne på de 7 år ikke lære Fadervor og blev afvist fra præsten 2 gange, så han var lige ved at få fuldskæg, da han blev konfirmeret – men han klarede sig meget godt alligevel.

Mulkt°: Bøde

I tørvemosen

Den første sommer var jeg ikke moden nok til at komme til at komme på teglværket, men så kom jeg på tørvemosen, hvor jeg skulle ride tørveælte for en mand – som hed Thorvald – fra Bregnerød. Der sad jeg på ryggen af en gammel hest, der var så skarprygget, så der var ikke hud i enden på mig; når jeg kom af, kunne jeg dårligt gå, og jeg har tit undret mig over, at det gik godt. Der var store vandgrave rundt omkring ælten, og var hesten gået på hovedet derud, var vist hverken den eller jeg kommet levende op. Den faldt så tit i ælten, men her kunne vi da selv komme op igen.

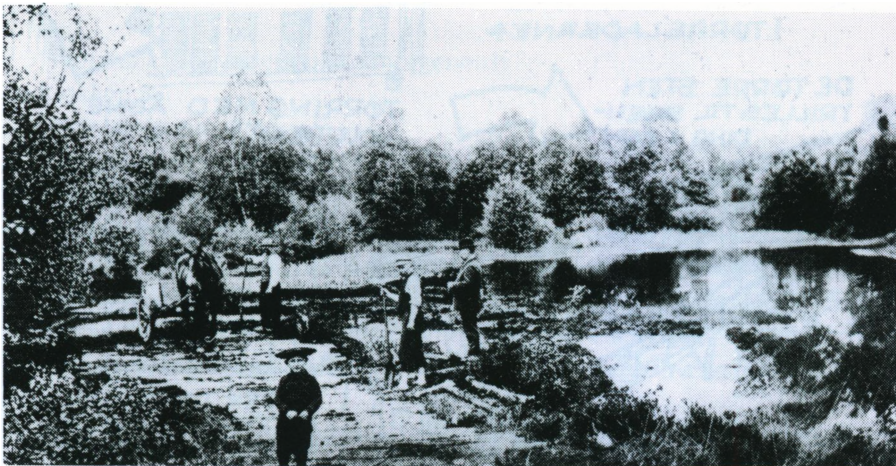
Den anden sommer blev jeg fæstet til en gårdejer – som hed Hans Petersen fra Ludserød° – og ham skulle jeg hjælpe med at lave tørv på Kattehale mose. Der skulle jeg følge med hjem om aftenen, og det var næsten noget af det værste, når jeg ikke kunne komme hjem til mor om aftenen. Hvad jeg skulle have i løn ved jeg ikke, for mor havde fæstet mig, og penge så jeg aldrig. Men den sommer gik jo med at ride tørveælte og køre op. Hvis man ikke red rigtigt, så hesten trådte i de samme huller, den allerede havde trådt i én gang, så fik man en stor skuffe vand over hovedet. Men det tog man ikke så nøje.

Så blev det slut med tørvemosen, og så sagde jeg til far, at jeg hellere ville på teglværket, og det kom jeg.

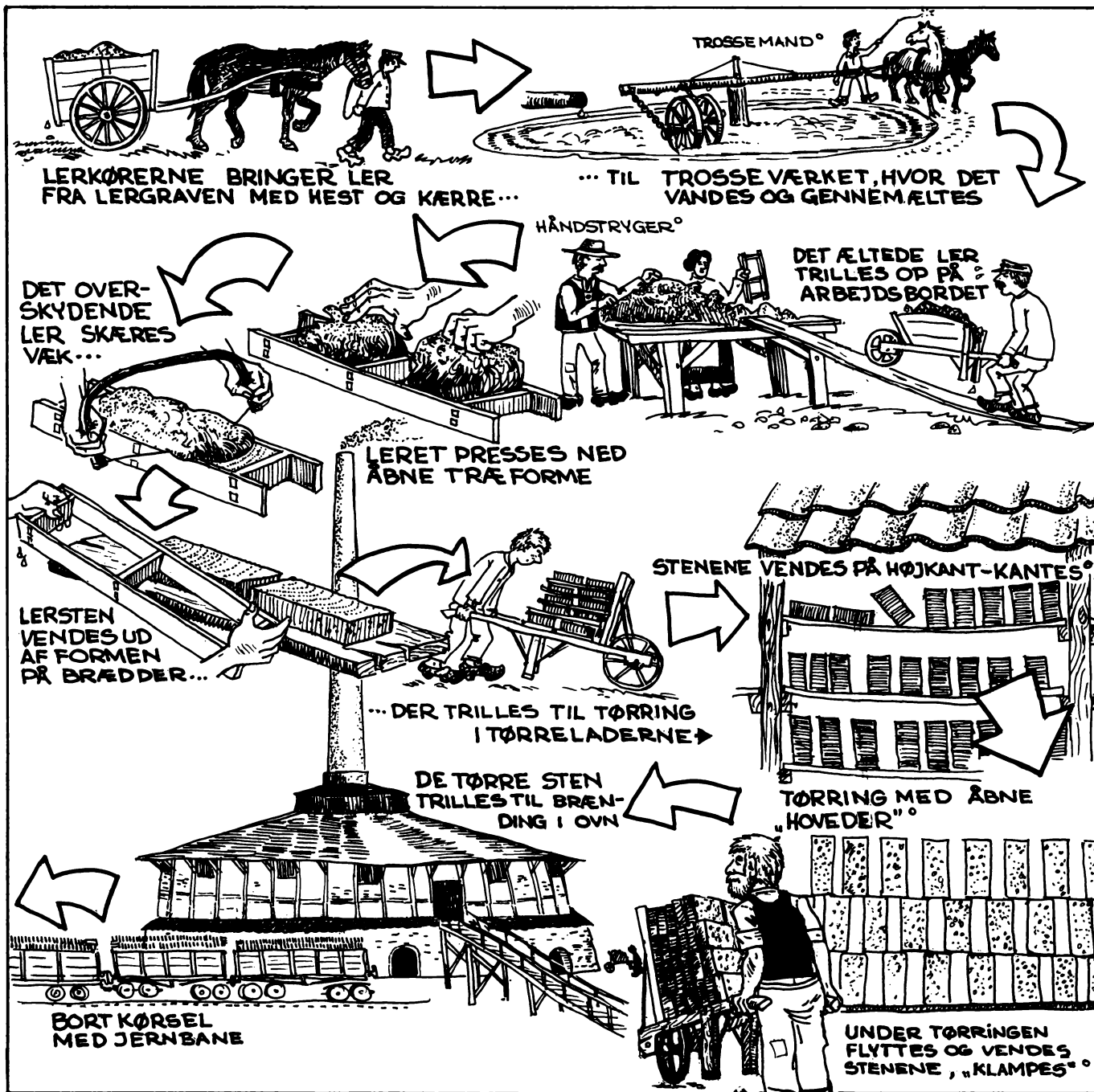
Ludserød/Luserød°: nu Høvelte.

Da Høvelte kaserne overtog en del af landsbyen Luserøds jorder, ændredes navnet til Høvelte i 1922, da det kunne frygtes at have en uheldig klang.

Opgravning af tørvedynd i Kattehale mose. Udateret postkort.

9 år – og teglværksarbejder

Den følgende sommer solgte far koen. Jeg, mor og far skulle trække sten af hyl-derne^o på Allerød teglværk i en akkord til 50 øre pr. 1000 sten, og vi fulgtes ad alle 3 om morgenen klokken halvfem: far med madposen på nakken, og jeg med et stort anker øl i hånden og mor med en kurv med kaffe. Til mig blev der købt et par kludesko og en sele til at have over nakken, for jeg skulle trille med børen hele dagen. Mor skulle læsse sten på, og far satte dem af i skråblade^o. Det kneb lidt om morgenen, for hænderne var så ømme, at jeg dårlig kunne tage med dem, men når jeg først kom i gang, så gik det. Det var med mig som med de gamle heste, der heller ikke kunne komme i gang om morgenen.

De tørrelader, jeg trillede i, var vel 100 alen^o lange, så der skulle løbes nogle skridt om dagen med børen, inden vi havde tjent 50 øre til sammen. Jeg havde 50 sten på trillebøren hver gang – men jeg kunne trille 100. Det var 40 gange frem og tilbage for hver 50 øre, så man sov jo godt, når vi kom hjem klokken halvni om aftenen og havde spist middagsmaden, som mor havde lavet. Hvor meget far tjente om ugen, ved jeg ikke, men det har vel været 25 kr. for os alle 3.

En dag jeg trillede med et læs sten, hørte jeg i midtergangen forvalter Jørgensen sige til en mand: »Han er her«, og han for hen imod mig, så jeg blev helt forskrækket og væltede med stenene. Så spurgte han: »Hvor gammel er du min dreng?«, og jeg sagde, hvor gammel jeg var.

»Arbejder du her hver dag?«

»Ja«

»Hvor tidligt begynder du om morgenen?«

»Klokken 5«

»Hvor længe om aftenen?«

»Til klokken 8«, sagde jeg.

Så gik de videre, for der var mange drenge, der arbejdede på teglværket. Lidt efter kom forvalteren og skældte mig ud, fordi jeg havde fortalt det, – det var nemlig fabriksinspektøren, så teglværket måtte give en stor mulkt for drengene^o. Det var første gang, der havde været en sådan fabriksinspektion. Nogle drenge mistede jo livet, og der var ikke én sommer uden 1 eller 2 blev slået ihjel, men det var oftest i lergraven^o. Således gik sommeren uden en eneste fridag til at gå i skole i.

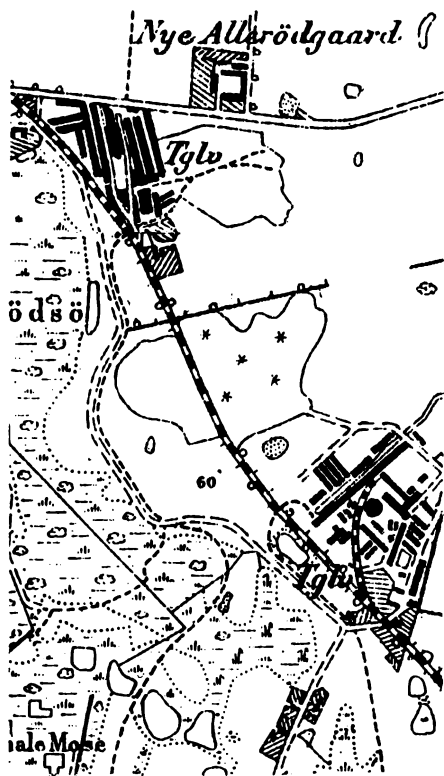
Så kom vi på Blovstrød teglværk under forvalter Lund. Det var en tosset rad,

Læsset trillebør. Voksne kunne køre med 80 sten. En tør mursten vejer ca. 2½ kg, våde ca. 3½ kg hver.

Det var meget almindeligt, at børn blev brugt til teglværksarbejde. I 1873 kom der en lov, der skulle begrænse børns arbejdstid i fabrikker, og børn under 10 år måtte slet ikke anvendes. I Blovstrød kirkebog findes flere eksempler på børn og voksne, der er omkommet ved arbejdsulykker på teglværkerne.

Kortudsnit fra 1898, der viser både Allerød og Blovstrød teglværker ved Nordbanen. Teglværkerne var anlagt her for at udnytte transportmuligheden – og der førte jernbanespor direkte ind på værkerne.

Teglværksudtryk: se s. 14.

og han gik gerne med en stor hund i hælene og en dolk hængende ved den ene side. Ham havde arbejderne respekt for, og han pryglede også flere af de voksne mænd og drenge, når de havde forset sig. Jeg fik engang en ordentlig omgang med en lægtestump, så jeg vandede i bukserne. Jeg turde ikke være på teglværket resten af dagen, og jeg løb hjem og sagde til mor, at jeg var syg. Men det var ikke uden grund, jeg fik kløene: jeg havde siddet bag på pufferne af en jernbanevogn, da vi kørte vogne ind på værket°. Det havde han forbudt os, da der lige var kommet en dreng i klemme mellem vognene og stenstablerne, og han var kommet slemt til skade.

Den sidste sommer jeg var på teglværket, arbejdede jeg på egen hånd. Jeg klampede° sten i (tørre)laden, og jeg fik vældig ros for de lige hoveder°, jeg kunne sætte. Jeg hørte tit, når forvalteren skændte på de voksne mænd. Han sagde: »I kan jo se, hvorledes Hans klamper sten, sådan skal de være«. En dag jeg stod på børen og satte sten af, hørte jeg, at formanden Niels Petersen sagde: »Han er her«, og jeg kiggede gennem klamperne (det var åbne hoveder) og så, han kom med ham (fabriksinspektøren) fra Allerød teglværk. Jeg sprang ned af børen og løb min vej op i tømrerværkstedet til far og fortalte ham det. Far sagde: »Gem dig her under høvlebænken!«, og han hyllede nogle høvlsplåner over mig. Da jeg havde ligget der en halv time, kom Niels Petersen op til far og sagde, at fabriksinspektøren havde været der, men at de ikke kunne finde Hans. »Han ligger her under bænken«, og så kom jeg frem. Så skældte far Niels Petersen ud og sagde, at det ikke var noget for ham at rende rundt og vise inspektøren, hvor drengene var, for far skulle selv denne gang have betalt mulkten. Så gik jeg til mit arbejde igen. Hvor meget jeg tjente om ugen ved jeg ikke, for far hævede min løn sammen med sin om lørdagen.

På Blovstrød teglværk var der mange Ærboer. Far lavede en keglebane hjemme i haven, hvor de så kom om søndagen og spillede kegler, og jeg måtte så rejse kegler hele eftermiddagen. Han havde bajerskøl, som han tappede af, som gæsterne kunne købe, og vi solgte også smørrebrød, så der var jo fest hele søndag eftermiddag. Han havde også en svinggyngende med en stol på hver ende, og det kostede 2 øre for hver tur. Så var der også en gammel mand fra Bregnerød, som de kaldte »Lort-Ole«, som spillede på violin. Somme tider rykkede de ind i stuen eller i skoven og dansede, alt dette uden næringsbevis. Det tog de ikke så nøje dengang.

Det var om sommeren, men nu skal vi høre lidt fra om vinteren.

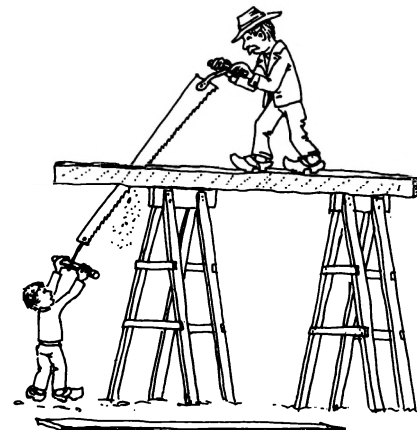

Skolegang i Lillerød gamle skole

Nu gik vi i skole 4 dage om ugen til klokken 2 om eftermiddagen, og så skulle den jo passes, for der var jo meget at lære: et skriftsted hver anden dag, og et stykke i bibelhistorien, og et salmevers hver anden dag samt tabel. Geografi og fædrelandshistorie kendte vi ikke noget til. Vi sang, blev hørt på lektierne og havde skrivning og regning. Jeg kom aldrig ret langt i regning; kun i den brune bog til hesten og føllet, men hvad det var, jeg skulle regne der, det husker jeg ikke.

Når jeg var hjemme, måtte jeg hjælpe far med at save brædder ud med klov-saven eller langsaven^o og muge ud under koen og grisene. Og så kørte jeg i slæde ned af Kratbjerg, for der var sne nok i de vintre.

Fra skolen har jeg mange muntre erindringer, som jeg ikke kan gengive her, dog vil jeg fortælle én: Det var en dag, vi kom fra skole, at vi fandt et knippe halm i vejgrøften. Der var bundet en savsnor om, og vi drenge fik nogle af tøserne op på halmknippet og trak dem hen ad vejen. Der var Jacobs Anna^o, Las Hans' Marie (= Lars Hansens Marie) og Christian Las' Line (= Christian Larsens Line), og af drengene var der mig, Johan Jørns Niels (= Johan Jørgensens Niels), murerens Lars Peter og Lars Hans' Lavs (= Lars Hansens Lavs), det var dem fra Lyng Overdrev, der gik i Lillerød skole. Da vi nåede op til Hyrdeledshuset^o, fortalte tøserne,

Langsavn^o i arbejde på stillads. Den nederste mand kunne også stå i en jordgrav.

Jacobs Anna^o: Anna Sørensen, der siden blev gift med Hans Olsen.

Ved Hyrdeledshuset^o deler vejen sig til Lyng og Bregnerød. Navnet stammer fra den tid, da Lillerøds byhyrde overlod kvæget til Lynges hyrde til græsning på Lyng Overdrev. Området er Lyng sogn, men en skolelov fra 1814 sikrede, at ingen børn fik for langt til skole, og derfor måtte Hans Olsen og de andre børn fra Lyng Overdrev gå i den nærliggende Lillerød skole.

Lillerød gamle skole, 1908. Oprindelig hørte der 15 tdr. land til – for at brødføde læreren, der altså tilmed skulle være landmand.

Tærskning° med plejl.

Dvs. ved Hyrdeledshuset. °

at vi havde splittet deres (= beboernes) sengehalm ad, så den var jo god! Snoren havde vi skåret i stykker og delt, den skulle vi have til pisk. Det var Christian Larsen og Hanne, der boede der . De var de første lejere, der boede i Hyrdeledshuset.

Da Christian Larsen kom fra teglværket om aftenen, fortalte Hanne om det med halmen, og han kom hjem til min far og beklagede sig over sin sengehalm; men far sagde, at han kunne gå til skolelæreren, og så fik de sig en lille én. Jeg var gået i seng i slagbænken og lod som om jeg sov, men jeg hørte det alt sammen. Da jeg skulle i skole (igen), var jeg ikke rigtig glad; vi fik os da også en omgang klø af lærer Bogh og kom til at sidde efter en hel uge i træk.

Den første dag sad vi der, men dagen efter skulle læreren et ærinde i byen, og så skulle den gamle klokke fra Lillerød se efter os. Han stod på loen og tærskede°, men vi lukkede vinduet op til haven, og så forsvandt vi.

Niels havde fortalt sin far det, som det var, og faderen tog en knippe halm og gik op og gav det til Hanne Christian Las'. Bagefter gik han op og talte med læreren, og så blev vi fri for at sidde over. Den gamle klokke spurgte os om, hvor vi var blevet af, men vi lo af ham.

Det var altid en skik, når vi gik fra skole, at når vi nåede dertil, hvor vejen gik til Lynge°, så skulle vi par drenge fra Lynge Overdrev i kamp med Lillerødderne. Det gik somme tider hårdt til, der flød tit blod, men vi kunne i regelen følge dem hjem, skønt de var mange flere, end vi var. Vi var nogle store hytlere.

I den sidste tid, vi gik i skole, var vi ikke bange for læreren. Når der var eksamen, sad der i porten en gammel kone, som hed »Kave-Inger«; hun solgte kager, bolcher og sukkerstænger. Vi havde som regel fået 10 øre til at solde op, andre lidt mere.

Så kom tiden, da jeg skulle gå til præst hos provst Brasen°. Jeg skulle gå et helt

år, fordi jeg er født om sommeren. Jeg blev konfirmeret til Mikkelsdag 1883. Da jeg så var konfirmeret, sagde jeg til mor og far: »Nu siger jeg farvel til teglværk og tørvemose, nu tager jeg ind til moster i København og ser at få mig en plads«. Jeg havde jo fået nogle få kroner til min konfirmation, så jeg mente, at nu kunne jeg rejse hele verden rundt. Jeg kom så ind til moster. For 25 øre tog jeg et bybud på banegården. Han fulgte mig til Studiestræde 19, kælderen, hvor de boede.

I skomagerlære i København

Dagen efter fik jeg en plads på Halmtorvet 24 hos en værtshusholder, som hed Johansen. Jeg skulle have 20 kr. om måneden, så den var jo fin. Jeg skulle være markør og tælle af ved billardet. Jeg havde aldrig set sådan et før, men han sagde, at det nok gik. Jeg kunne spille med det efter midnat, så det skulle jeg nok få lært. Jeg kunne ikke nå ind over bordet for at sætte keglene, så der blev lavet en pind med en ring på enden, og det hjalp. Jeg havde det godt; her gik jeg hver dag i mit konfirmationstøj med hvid krave og blanke sko. Jeg levede godt, det var jeg jo ikke vant til. Vi måtte drikke, hvad vi ville, når bare vi ikke blev fulde, men somme tider slikkede vi jo glassene om natten, når stamgæsterne havde siddet og drukket champagne. Om dagen var det mest amagerbønder, der holdt til på Halmtorvet. Det lå der, hvor nu rådhuset ligger.

Denne gode plads havde jeg ikke så længe. I mellemtiden var min bror Peter kommet til København i skomagerforbundet°. Han havde været 4 år i skomagerlære hos skomagermester Andersen i Hillerød. Han arbejdede i Dybensgade 2 hos skomager Poulsen, og de skulle have en læredreng. Så kom (skomager) madammen ned og fik mig til at sige min plads op. Jeg kom i skomagerlære, hvor Peter var, og jeg syntes, det var morsomt, at vi var sammen. Det var ikke noget stort værksted, der var kun én svend, og vi var 3 lærlinge.

Min bror syede svendestykke, da Christiansborg slot brændte°, så han turde ikke gå ned og se på det om natten. Men jeg var der hele natten: Der var noget at se, det regnede ned med ild, lige som sneklatter, og folk gik med opslåede paraplyer, men alligevel lagde gnisterne sig bag på damernes tournurer°, så der gik ild i dem. Men det værste var, da de sprængte broen mellem slottet og kirken°. Det gav et brag, så nogle faldt i kanalen og alle ruder knustes ved Gl. Strand og Amager Torv helt op i Købmagergade, og der gik ild i gardinerne flere steder. Varer, der stod i butiksvinduerne, væltede ud på gaden, så der blev helt panik.

Provst C. P. Brasen°, præst i Blovstrød-Lillerød 1868–1894.

Forbundet°: En foreløbig ansættelse hos en håndværksmester uden for lavet m. h. p. videreuddannelse.

Tournure°

For at forhindre ilden i at brede sig til Slotskirken og Thorvaldsens Museum sprængte man broen° mellem slottet og kirken i luften.

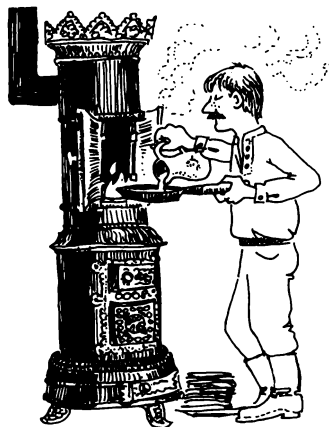

Christiansborg Slot brændte^o 3.–4. oktober 1884.

Skoleveninden Anna^o var datter af Jacob Sørensens hjem fra vejen.

En spækhøker^o svarer nærmest til en viktualiehandler.

Der var 2 konstabler, der satte livet til ved branden, og slottet lå som ruin i mange år, inden det blev bygget op igen (1907–28).

Da Peter havde lavet svendestykke, rejste han hjem og skulle være mester på landet. Da jeg havde været der i 2 år, blev jeg uvenner med madammen. Jeg pakkede min vadsæk og rejste hjem til Lyngø Overdrev. Mine brødre Peter og Christian var jo hjemme. Christian havde ingen plads. Da jeg kom ind ad døren og fortalte, at jeg var rejst (fra min plads), så kan det nok være, at munden kom i gang på mor. Hun skændte, men far lo bare og sagde: »Så er vi da fire mand til en sjavs«; han var ikke så slem. Jeg kan kun huske, at han har givet mig nogle rap af en pisk én gang, da jeg vogtede koen og ikke havde passet på den. Den var kommet ind på Christian Las' mark, og han havde taget koen (med) op, så far måtte hente den der. Da mor var blevet færdig med at skænde, så spurgte jeg, om jeg ikke måtte ligge der om natten, for i morgen tidlig ville jeg rejse igen.

Det fik jeg lov til.

Skomagersvenden og tjenestepigen

Så rejste jeg igen til København, for dér ville jeg helst arbejde, der var jo *min Anna*^o kommet ind at tjene. Jeg så bladene efter og fik plads som skomagerforbundtner^o på H. C. Ørstedesvej 24 hos skomagemester Kirkegaard. Der var 14 svende, og vi var 4 lærlinge, jeg den ældste. Der skulle jeg arbejde på akkord med halv svendeløn, det var en 6–7 kr. om ugen på egen kost og logi, så der var ikke meget at rutte med. Det gik også kun en kort tid, så fik jeg logi hos mester. Så gik det bedre, jeg lavede selv middagsmad: om vinteren i kakkelovnen og om sommeren på et spritapparat. Jeg bagte mange pandekager for 2 øre stykket. Spækhøkerkonen^o rørte dejen sammen til mig, som den skulle være, så det gav jo lidt fortjeneste. Så kunne jeg jo gå hen og få lidt mad om aftenen hos Anna, der tjente i Kongensgade.

Da der var gået 2 år lavede jeg svendestykke. Jeg sad på en skammel inde hos oldermændene ved Gl. Strand og syede et par herre gedekindssko med gule sting ved sålen. Svendestykkerne blev vist frem for skuemesterne. Vi var 11 svende, og arbejdet var stillet op på et stort bord, og hver svend kunne stille sig op foran sit arbejde. Jeg blev meget stolt af, at jeg kom til at stå som nummer 1. Da jeg kom hjem til mester med skoene, stak han mig 5 kr., fordi de var så fine. De blev sat i vinduet – den ene med alle mærkerne på med bunden i vejret – og de blev solgt inden aften til en stor pris.

Nu havde jeg penge på lommen og inviterede alle svendene til svendegilde i Klosterstræde 22 – der havde min bror beværtning i kælderen. Der blev drukket

dus, og der blev spillet billard. Det endte med, at jeg kom i gæld til min bror, men det gjorde ikke noget, for nu var jeg jo blevet svend.

Anna var kommet ind at tjene på Gråbrødretorv. Jeg tænkte, at det var bedst, at jeg også kom ind ad byen til. Jeg rejste fra Ørstedsvvej og lejede værelse hos min bror i Klosterstræde – det var lige ved, hvor Anna tjente.

Jeg fik snart en mester at arbejde for, det var jo bare at gå sig en tur i byen, så havde man arbejde. Jeg kom til at arbejde hos Gelardi i Silkegade, en meget fin skomager. Her fik jeg arbejde med hjem. Jeg sad så på mit logi og arbejdede, og om morgenen kunne jeg træffe Anna, når hun skulle hente brød. Så fik hun pengene, som jeg havde til overs fra dagen i forvejen; dem skulle hun passe på for mig. Jeg skulle jo have nyt tøj, og det fik jeg også: endda høj hat og hvid vest, men da jeg så mig selv i vinduerne henne på Købmagergade, blev jeg så bange for mig selv, at jeg gik hjem og smed det, og det kom aldrig på siden.

Høstarbejder

Men der gik ikke lang tid med det skomageri, for så gik jeg på session og blev taget til soldat. Jeg skulle melde mig i Kastellet den 1. november 1888 og så tænkte jeg: »Du må ud på landet og få en høstplads, så du kan få samlet en skilling, til du skal være soldat«. Anna var jo også blevet noget mere svær end almindeligt, så jeg havde nok at tænke på. Jeg rejste til Hillerød og kom ud på Sofienborg^o for at høste.

*Svendin. Peter Anslussen f. i. Hjulene
7 Jul 1867. 2 An: Lars hos M. H. H. H. H. H.*

*Hans Gaadfred Olsen f. i. Sjunde
21 Jun 1868. 2 An: Lars hos H. H. H. H. H.*

*Mads, Gaad, Hvidt, Madsen. f. i.
Thulebo, 5 Jun 1868,
3 An: Lars hos Mads W. H. H. H.*

»Indskrivningsbog for Udlærte, som aflægge Svendeprøve i Skomagerlauget»: I 1887 finder vi Hans Olsen blandt jævnaldrende skomagerlærlinge. Protokollen fra Københavns Skomagerlauget opbevares i Landsarkivet for Sjælland.

Storgården Sofienborg^o ved Ullerød, hvor nu Nordsjællandsk Folkemuseum holder til, anvendtes tidligere som landbrugsskole.

Borgerstue^o: Spise- og samlingssted for landarbejdere på større gårde.

Blikstov^o: Krus af blik.

Jacobs Frederik^o er Annas bror, dvs. Hans Olsens svoger.

Trollesminde^o: En af Statens gårde ved Hillerød, findes endnu.

Fæstemanden^o formidlede landbrugets arbejdskraft.

Jeg fik mig en ny le og et par træsko, og så gik jeg på'en, så sveden løb igennem bukserne. Vi var 25 mand i rækken, når vi mejede rug og lige så mange fratagere, så der var liv. Vi havde ladefogeden Sørensen og forvalteren til at »gå over os« med hver et stort egespir i hånden, så det var jo bare om at holde trit og retning.

Den første dag vi kom ind i borgerstuen^o og skulle have middagsmad, skævede jeg jo vidt til det, for der var jo ikke en kuvert til hver mand. Maden kom ind i store træfade som vel var en alen tværs over og 6 tommer højt med 3 blanke messingbånd omkring. Sådanne fade havde jeg aldrig set før. Men det værste var, at jeg ingen mad kunne få, før en af de andre var færdig med at spise, for vi skulle selv have spisegrejer med, og det havde jeg ikke. Der var vist rodet rundt i bøtten, da jeg kom til, for de ragede jo alle til det samme trug. Når vi så var færdige og gik ud, stod der en stor stabel rundtenommer med ost på henne ved døren. Der kunne hver mand tage en humpel og brække over og putte den i lommen uden papir og gå med den der til det blev midt aften, så det var jo et fladt stykke smørrebrød. Ladefoged Anders Sørensen gik rundt med sin brændevinsflaske og et stort blikstov^o og skænkede en snaps til hver mand.

Jeg delte seng med Mads P. Hansen (kaldet Tyvemads), men jeg vidste ikke dengang, hvem han var. Da han havde været der en uge og set lokaliteterne efter, ville han ikke være der længere, for så havde han set, hvad han ville. Så rejste en sømand og jeg også.

Vi fik arbejde på Trollesminde^o, hvor vi skulle meje hvede på akkord og holde os selv på kost. Det værste var, at vi selv skulle have en med til at tage fra, så jeg måtte rejse hjem på Lyngø Overdrev og fik Jacob Sørensens Frederik^o med mig. Vadsækken havde jeg i hånden, og da vi kom til Hillerød igen, fik vi købt noget mad: der var sigtebrød, rugbrød, pølse og smør, og så vandrede vi til Trollesminde igen.

Vi tog ud i marken og snakkede med sømanden, han havde fået en akkord midt inde i et stort stykke hvede og skulle have 7 kr. pr. td. land. Så gik vi hjem på gården og traf forvalteren. Jeg spurgte, hvor vi skulle bo, for vi skulle jo have logi. Han sagde, at der ikke var andre steder end i kostalden.

»Men hvor skal vi da have vores mad?«

»Ja, den må I jo have der«.

Så sagde jeg: »Det er jo rart, så når vi kommer og skal have mad, så har hunde, katte og rotter ædt det hele!« »Nej, Frederik, lad os gå igen, her er ikke værd at være!«

Jeg tog min vadsæk, og så sagde vi farvel til Trollesminde. Da vi kom ud på vejen, satte vi os i vejgrøften og pakkede maden ud og tog et ordentligt måltid.

Så tog Frederik hjem igen, og jeg gik op til en fæstemand^o som hed Jensen, der boede på hjørnet af Bakkegade og Helsingørsgade; der blev jeg for september

og oktober måneder fæstet til bonden Hans Petersen i Hammersholt, for en løn af i alt 50 kr. Da jeg kom der, mejede vi rug, før høsten kom sent i 1888. Da jeg tog derfra den 1. november, lå al havren på skår^o, og der var ikke taget kartofler op – om de kom op ved jeg ikke.

Der var en karl til, det var skomager Cagels Christian fra Kollerød – ham har jeg aldrig set siden. Der spiste og drak vi, når der var noget. Det var ikke hver dag, der var noget, før bonden kom fra Hillerød om aftenen, men så spiste vi også hele natten og spillede på harmonika og dansede med pigen og konen. De havde en stor omhængsseng^o, som var dobbelt. Der lå mand og kone i den ene ende, og pigen lå i den anden ende – det var et kedeligt sted for pigen at ligge.

Da jeg rejste derfra den 1. november fik jeg kun 48 kr. – han havde ikke flere. Dem fik jeg så, og så sagde jeg farvel og tak til dem alle. Jeg tog hjem til mor og fik en god madpose med mig i tjenesten, (for jeg skulle jo møde på Kastelet denne dag). Jeg gav (min bror) Christian 10 kr., for i mellemtiden var der jo kommet en lille Johanne til verden. Hun skulle jo i kirke og døbes, men hun var kommet i pleje hos Karen Jens Pees'. Anna havde været nødt til at tage til København igen og var blevet amme inde i Vendersgade.

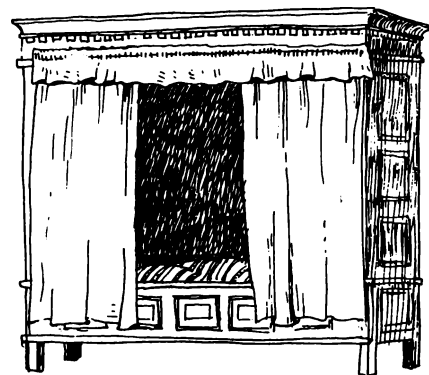
Soldat – og brudgom

Jeg meldte mig i Kastelet. Vi skulle være der den 1. november klokken et, men jeg traf en kammerat hos min bror, og vi fik os nogle store strammere, så vi nåede ikke Kastelet før klokken fem. Vi fik os en køn modtagelse, men fik da lov til at gå i byen med vores civile tøj, men vi skulle være hjemme klokken ti. – Min høstløn gik hurtigt til! Jeg kunne lige så godt have givet Christian alle pengene; der havde de gjort bedre gavn. Dagen efter fik vi stroppeur, men ellers gik soldatertiden godt. Vi fik 55 øre og et 8 punds brød om dagen.

Jeg blev kompagniskomager, da min kammerat nr. 124 (jeg havde nr. 123) løb sin vej fra kompagniet. De fik aldrig fat i ham, Gud ved, hvor han blev af, men jeg fik alt hans værktøj og læster samt hans kuffert. Jeg kunne begynde lige med det samme, så jeg havde det godt og kunne næsten gå og komme, når jeg ville.

Den 11. august havde jeg og Anna bryllup i Kastelskirken^o. Så måtte jeg give brændevin til hele kompagniet. Til middag mødtes jeg og Anna nede hos min bror i Klosterstræde. Derfra tog vi en droske og kørte til Kastelet og blev viet. Marie, min brors husjomfru, købte en brudebuket til 1 krone og forærede Anna den. Der var kun én af vore bekendte med i kirken, det var Lars Hansens Anders,

På skår^o: Det høstede korn, der ligger til tørring på marken.

Omhængsseng^o.

Dansk landsoldat (Lyngesogn) ca. 1888.

Egnsk.		Iereds.				
Brudgommens Navn, Alder, Bøndering og Udfoldsted.	Brudens Navn, Alder, Bøndering og Udfoldsted.	Om Forlovene etc.	Bryllups-Dagen.	Om Bryllups- eller forenede Rit-ten eller Hjemm, og i sidste Tilfælde Bryllups Datoen.	Hvor anført i det alm. Brevf. Reg.	Bemærkninger.
Ungkarl, Konstabel Hans Jørgen Jensen, 23 1/2 Aar	Jomfru Eugenie Nielsen, 32 Aar, Hansensgade 21, Sjæll.	Jærnhandler Jens Jørgensen og Brud Hans Jørgen Hansen	10 ^{ende} Juni 1889	Kirken		Følgesvig skat 3 Børn, Kirken alle Papirerne i Bøden
Ungkarl, Pionerskolelærer, Substant ved 1 ^{de} Regiment Herman Christ Mathias Hoff, 34 1/2 Aar	Piken Betty Martine Knudsen, 25 1/2 Aar	Kapten Oluf Knudsen og Thomsen, Pionerskolelærer	11 ^{de} Juli 1889	Kirken		Følgesvig skat 3 Børn, Kirken alle Papirerne i Bøden
Ungkarl, Menig af 2 ^{det} Kompagni Hans Godtfred Olsen, 20 Aar	Jomfru Anna Marie Jørgensen, 19 1/2 Aar	Oluf Olsen, Stryger og Søndersønder Jakob Jensen	11 ^{de} August 1889	Kirken		Følgesvig skat 3 Børn, Kirken alle Papirerne i Bøden

Udsnit af kirkebogen fra Kastelskirken. 11. august 1889 blev Ungkarl, Menig af 2det Kompagni, Hans Godtfred Olsen, 20 Aar, gift med Jomfru Anna Marie Sørensen, 19½ Aar. Protokollen opbevares i Landsarkivet for Sjælland.

resten var soldater. Da det var overstået, kørte vi tilbage til Christian og spiste middag.

Jeg havde 2 dages orlov, så vi tog hjem til Lillerød. På Kratbjerg mødte vi Anders Sørensen, min kones farbror. Han blev forbavset, da han hørte, vi havde haft bryllup. Vi gik så ned til min svigerfar Jacob Sørensen, og der blev holdt et lille gilde for os. Min far og mor var også med, desuden Rasmus og Marie samt Hanne, en søster til min kones mor, det var, hvad der var. Af gaver fik vi en stålampe og 2 gamle stole, men vi havde jo heller ikke brug for noget endnu; vi havde hver sin plads: jeg soldat og min kone amme.

I september skulle vi i lejr. Jeg kom til at ligge hos gårdejer P. Olsen i Auderød, hvor vi var i 3 uger. Derefter skulle vi skifte kvarter og kom til at ligge i Bastrup en uge. Men den dag skulle min mor begravnes, så jeg måtte aftenen før tage alt mit kluns med mig og gå hjem. Så skulle jeg om aftenen melde mig i Bastrup samme dag, som min mor blev begravet. Det kunne jeg ikke nå. Der er jo langt fra Lillerød til Bastrup så jeg kom ikke før aftenen efter.

Jeg fik at vide, at jeg skulle ligge på en stor gård, hvor vi var 25 mand, der boede i laden i noget halm, og der borede jeg mig ned. Om morgenen, da vi stillede, var jeg belavet på at blive kaldt frem for kompagniet, men stabssergenten talte os op, og der blev ikke sagt noget, så det slap jeg heldigt fra. Da vi havde været der en uge, marcherede vi til Kastellet, hvorfra vi blev hjemsendt. Jeg fik i afregning 18 kr., som jeg rejste hjem med, og min soldatertid var gået uden en eneste straffedag.

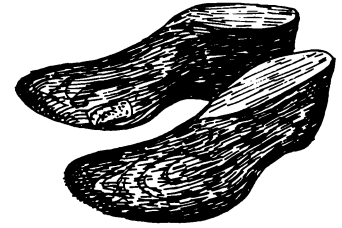
Soldater i lejr.

Familien samles

Så flyttede jeg og min kone ind i en stue med fælles køkken hos »Tømrer-Jette« i Lillerød, for nu skulle jeg være skomager. Jeg skulle give 10 kr. for vinteren. Vi fik så (vores datter) Johanne hjem til os, nu skulle hun ikke være i pleje mere.

Møblerne bestod af et klædeskab, som jeg havde givet 1 kr. for i København (jeg har det endnu (1943) i kælderen), og de 2 gamle stole, vi fik til brylluppet. Jeg lånte svigerfars hest og vogn og hentede skabet og stolene i København. Min

Anna Olsens forældre Kirstine Pedersdatter og Jacob Sørensen boede som ældre i dette lille hus, der endnu kunne ses på Rødpælevej til ca. 1975.

svoger Frederik var med. Af min far fik jeg en enspænderseng med fjedermadras og dyne. Af svigermor fik vi noget sengetøj og en sildekasse af svigerfar. Af sildekassen lavede jeg en seng til Johanne. Senere solgte jeg sengen til Christian Christensen i Høveltsvang. Han skulle have den til Karla; jeg fik 50 øre for den. Et bord lånte jeg af snedker Hans Jørgensen i Lillerød, og så lavede jeg af hasselpinde en lænestol og et blomsterbord, og så boede vi helt fint.

Niels Hansen^o: Boede i en mindre gård for enden af en allé ved Rødpællevej og ejede jorden deromkring.

Da vi havde boet der en vinter, skulle vi jo have en bedre lejlighed, og jeg lejede en stue med køkken og spisekammer for 40 kr. om året. Det var i det gamle Hyrdeledshus, som tilhørte Niels Hansen,^o og det var en god lejlighed vi fik. Den lå lige ved vejen, så der var rigtig slav for skomageriet.

Hyrdeledshuset^o, ofte lokalt udtalt »Hyreledshuset«, var rammen om familieliv og skomagervirksomhed. Billedet, der formodentlig er fra Hans Olsens tid, viser med de to skorstene, at huset indeholdt to lejligheder.

Øverst: Hyrdeledshuset ligger der endnu, omend det er endnu mere ombygget siden det lille foto fra 1960.

Landpostbud – til fods

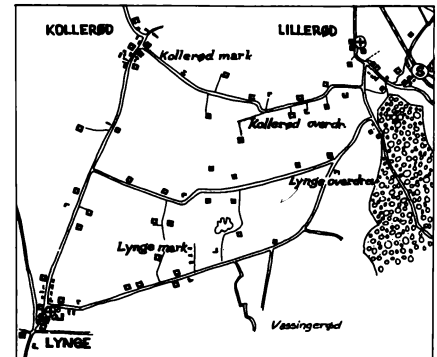
Om sommeren boede der hos mine forældre et herskab, som hed Hoppe, og de var gode venner med stationsforstanderen på Lillerød station. Han skaffede mig plads som landpostbud i Lillerød. Den 7. marts 1891 blev kontrakten underskrevet, og den 1. april begyndte jeg at gå. Ruten var fra Lillerød til Kollerød Overdrev, Kollerød Mark og by, en del af Lyngemark og Overdrev samt Lyngemark: en strækning på 4 små mil daglig.

Da jeg havde fået den faste plads, tænkte jeg: »Jo, nu kommer vi da ikke til at lide nød«, for jeg skulle have 450 kr. om året med en udbetaling hver måned på 37 kr. 50 øre. Det var 1 kr. 10 øre om dagen for at trave 4 mil på egen kost, og vi skulle selv holde os med klæder. Der gik 2 måneder, men da den tredje måned kom, hvor jeg skulle betale husleje, kneb det, for da var der jo ikke mere end 27 kr. 50 øre tilbage til at leve for – til hele familien. Vi havde fået 2 børn at forsørge. Konen arbejdede på sin vis, for ellers var vi døde af sult.

Der gik heller ikke mere end 2 år, før jeg spurgte stationsforstanderen, om jeg kunne få et ark papir til at søge min afsked på. Sådan blev det, som godt var, for da jeg det sidste år var blevet ked af pladsen, så havde snapsene taget overhånd med mig – for dem vankede der nok af. Min kollega, Jørgen Bendtsen, sagde altid, at han talte snapsene: når han nåede til 80, var han snart hjemme. Jeg talte dem aldrig, men det var vel nok noget lignende.

I tasken havde jeg 3 amtsaviser (Venstrebladet): 1 til gårdejer Lars Svendsen, Lillerød, 1 til gårdejer Hans Peter Petersen, Lyngemark og 1 til gårdejer unge Anders Rasmussen, Lyngemark. Der var 24 højreblade (Frederiksborg Amtstidende), nogle Københavnereblade og ugeblade: Ugens Nyheder, Familiejournalen samt Ravn, Punch og flere.

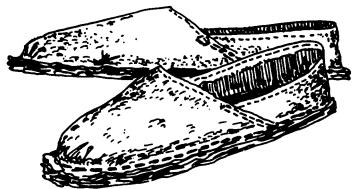
Postbude klar til dagens fodtur, der udgik fra Lillerød station.

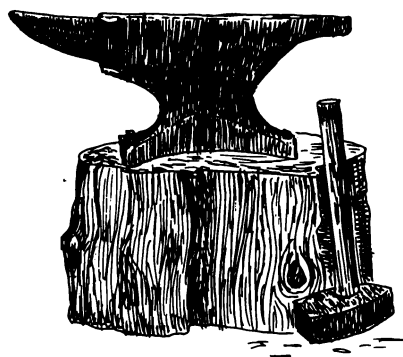
Hans Olsens postrute var i dette område. En mil er 7½ km.

Kludesko ,kroliv – og mange håndværk

Da jeg nu var færdig med den gode (!) plads, måtte jeg igen til at tage fat på skomageriet. Jeg tog hele lejligheden til værksted, og når børnene ikke kunne være udenfor, måtte de gå på slagbænken, for på gulvet var der ikke plads. Jeg lavede støvler og bandt vidjekurve, og vi syede kludesko i massevis. Når vi havde en vadsæk fuld, tog konen den og gik ud og solgte dem. Det varede ikke længe, før hun var tilbage igen med penge på lommen og med en tom vadsæk, og så begyndte vi at klippe klude i stykker til en ny forsyning. Kludene fik vi sendt inde fra Hans Andersen i Farvergade i København. Vi gav én krone for en hel sæk fuld. De var ikke lige fine altid. Der kunne godt være utøj i dem, men dem lagde vi ind i mellem sålerne, så var de jo gemt. De pæne klude tog vi til overlæder.

Jeg arbejdede også for sejersmeden Jens Jensen. Der var jeg nær blevet smedsvend. Jeg nåede så vidt, at jeg kunne smede et søm, og jeg brækkede gamle sko af hestene, og vi lagde hjulringe om. Om aftenen brændte vi gamle hestesko sammen, så måtte jeg bruge den store hammer, et arbejde, jeg kunne blive gennemvarm af. Jeg arbejdede også en sommer for smed Niels Jensen, Lillerød, men det var ikke meget, jeg fik for det: 1 kr. 35 øre om dagen. En smedsvend fik 5 kr. om ugen plus kost og logi.

Bloustrød kro og indgangen til krostuen.

Bloustrød Kro.

Så kom min bror til Blovstrød kro og blev kromand. Vi fik garderoben, som min kone passede, når der var bal eller sammenkomster, og jeg blev opvarter i dansesalen, hvor jeg solgte »spidser« og cigarer. Jeg var også staldmester, når der var skovauktion – vi tjente mange penge. Min bror havde Blovstrød kro i 5 år, og vi havde mange glade timer der.

Men så blev Lillerød kro bygget af skomager Jens Hansen. Jeg lejede garderoben der, for vi kunne slet ikke undvære alle de fornøjelser, som vi var blevet forvænt med. Jeg skulle tænde (petroleums)lamperne i salen og passe på, at de brændte, som de skulle. På Lillerød kro var vi både hos Jens Hansen, og senere hos Sørensen og Jeppesen, men så holdt vi op med det.

Jeg kom til at arbejde som murerarbejdsmand for murer Jørgen Nielsen^o, Lillerød, så længe, at jeg fik lært at mure og pudse vægge. Vi begyndte om efteråret 1896 på en åben mark at opføre Lillerød Savværk – Fritz Hansens fabrik. Jeg har også arbejdet for tømrer Peter Petersen, og jeg var omkring og lave skovløberhuse og bomme ved skovvejene i stand. Han havde statens arbejde og somme tider var jeg på værkstedet og lavede dørkarme.

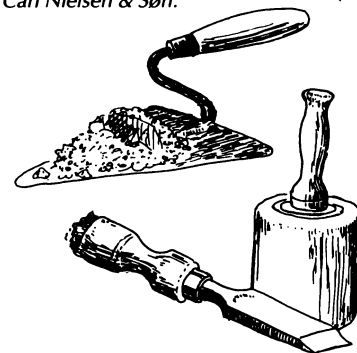
Jeg var med til at binde flere nye huse af^o; blandt andet Hvidesten i Lillerød for grosserer M. D. Madsen. Ved lågen er der 2 piller, som jeg har været mester for at mure, det står der endnu (1943). Da vi var færdige med at opføre Lillerød Savværk, begyndte jeg at arbejde der. Vi var 3 mand og en formand: det var fyrbøder Christensen, C. Johnsen og mig; tømrer Peter Petersen var blevet formand. Det var i den gamle Fritz Hansens tid. – Jeg fik 11 kr. om ugen, en god ugeløn.

Lillerød kro lå, hvor siden Irma er opført. Den havde både krostue, sal, rejsestald, havestue og krohave samt et par værelser til gæster. Desværre nedrevet 1959 (øverst). Herunder ses billardstuen.

Jørgen Nielsen^o: Blev kaldt »den fine murer« i Lillerød, og var far til Carl Nielsen, murerfirmaet Carl Nielsen & Søn.

Afbinding^o: Tilpasning og samling af husets tømmerkonstruktion.

Fritz Hansens savværk i Lillerød, 1908. Hans Olsen er med på billedet og ses under pilen. Drengene er Fritz og Søren Hansen, sønnesøner af den første Fritz Hansen. Hans Olsen var med til at mure disse bygninger

– og fortsatte sidenhen med at arbejde på savværket. Lillerød savværk var starten på Fritz Hansens møbelfabrik, der blev Lillerøds største arbejdsplads.

Genindkaldt – Anna klarer det hele

I 1893 skulle jeg genindkaldes i lejren, det var noget efter, jeg havde gået med post. Der var ikke (meget at leve af) andet end en høne med 12 kyllinger, som konen kunne sælge, men hun skulle nok klare sig. Hun gik i skoven og pillede bær om sommeren, og det var hun skrap til. Hun var også ude og tage kartofler op hos min bror i Blovstrød, hvor hun tjente 5 kr., så hun var stolt af det, (d)engang jeg var hjemme og besøge dem.

Jeg lå indkvarteret i Høsterkøb, det var jo ikke så langt borte; en rask soldat som mig kunne nemt tage sådan en lille tur til fods. Den 3. oktober 1893 blev vi hjemsendt, og jeg fik 2 kr. i afregning for den måned. Inden vi fik sagt farvel til hinanden var der ikke flere (af de) penge tilbage, så jeg måtte gå fra København til Lillerød. Jeg gik derinde fra klokken 12 og var i Lillerød klokken 5. Konen lå henne på Johan Andersens kartoffelstykke og tog kartofler op, så jeg kom jo i arbejde med det samme. Ja, arbejde har jeg aldrig manglet. Jeg kom tilbage til Lillerød Savværk igen, der var jeg så til 1898, hvor jeg blev uvenner med gamle Fritz Hansen.

Snedkermester Fritz Hansen (1847–1902), firmaets grundlægger.

På dette gamle fotografi af Lillerød savværk er medtaget det meste af produktionen fra rå kævler til færdige stole. Savværket lå på det sted, der nu er p-plads foran det nuværende hovedbibliotek, der er FHs ombyggede administrationsbygning.

Skomageren flytter rundt

Jeg lejede så et hus i Uvelse af murer Jørgen Nielsen^o i Lillerød. Jeg skulle give 100 kr. om året i leje, og jeg lejede det for 5 år, men jeg skulle flytte, hvis han fik solgt det, imod at han betalte mig 50 kr. Vi blev snart kede af at være der, vi boede der en vinter, og så var jeg ude efter at skaffe en køber for at jeg selv kunne få de 50 kr. Jeg fik også fat i en som hed Nielsen, som boede i Mørkegade (nu Østergade) i Hillerød. Handelen gik i orden, og de skulle flytte ind omgående. Han lavede så huset om til en spækhøkerforretning.

Jeg måtte til Lillerød og se at få en lejlighed. Det var ikke så vanskeligt dengang at få et sted at bo. Vi kom til at bo, hvor Lars Larsen havde boet^o, det var det andet sted, jeg havde gået i kællingskole som barn. Der var 2 stuer, kammer og køk-

Sidse og Lars Larsen^o må have boet i et af de gamle huse på Rødpælevej.

Skovløberstedet Rødpælehus lå hvor nu Rødpælevej ender ved Ravnsholt.

Et af de ældste fotografier af Hans Olsen, her med en cykel, der nok kunne have hjulpet ham på nogle af de mange fodture, vi har hørt om.

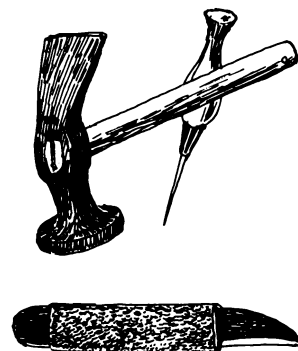

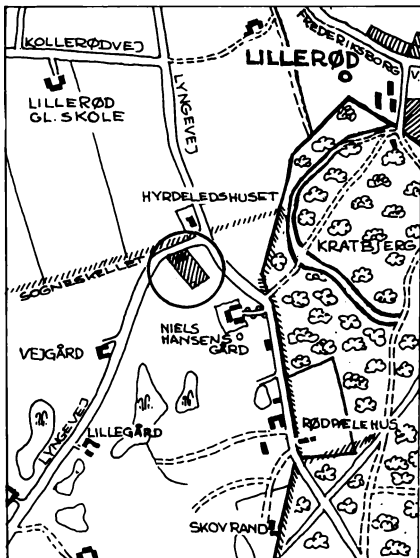
Den gamle vej til Bregnerød. I baggrunden t. v. skimtes skovløberstedet Rødpælehus, som vejen er opkaldt efter. Foto fra århundredskiftet.

ken. I den ene stue var der lergulv, i den anden bræddegulv, og i køkkenet var der store kampesten til gulv og en åben skorsten, hvor vi kunne ryge flæsk. Om natten lå vi i stuen med bræddegulvet, og når jeg lå i sengen, kunne jeg se op gennem loftet og taget ud til stjernerne på himlen – det var særlig galt, når det var regnvej. Vi boede der halvandet år, og vi mistede der en lille pige, som hed Ebba.

I den tid, vi boede der, arbejdede jeg for skomager Jens Jensen i Lynge, og jeg gik der til hver dag. Det var godt arbejde, jeg havde: jeg syede kun nye herrestøvler og sko. Nu fik jeg et helt hus til leje med 2 lejligheder, det var et, som maler Johansen havde haft, men han havde solgt det til en grønthandler i Vendersgade i København. Jeg skulle give 100 kr. om året i leje, og jeg lejede det for 5 år – jeg skulle også her flytte omgående mod en erstatning på 100 kr., hvis huset blev solgt. Vi havde ikke boet der ret længe, før der en aften kom et helt læs møbler, der blev læsset ind i malerværkstedet. Manden sagde, han havde købt huset, og derfor tog jeg til København, for jeg ville jo have de 100 kr. Da jeg kom ind til grønthandleren, sagde han, at det kom an på, om han ville give mig noget, vi havde jo ikke papir på det. Jeg sagde så: »Så flytter jeg heller ikke!« Så endte det med, jeg fik de 100 kr. – det var mange penge for mig.

Så skulle vi have lejlighed igen. Vi havde fået samlet en del møbler, så jeg syntes, vi boede fint efter datiden. Nu havde jeg fået de 100 kr., og i sparekassen havde vi 200 kr., som jeg havde lånt mod kaution. Jeg skulle engang skaffe en attest på, at jeg havde 200 kr., da jeg søgte et legat, men jeg fik det ikke.

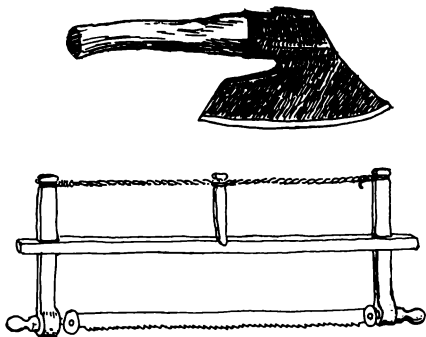

Hans Olsen blev boende i sine vante omgivelser. Det lykkedes ham at købe en byggegrund tæt ved Hyrdeledshuset og Rødpælevej.

Lødeko^o: Drægtig ko i den sidste tid før kælvningen.

Gamle danske mål^o:

en alen ^o	= 63 cm
en fod ^o	= 31,4 cm
en tomme ^o	= 26 mm

I hønsehuset – mens det første hus bygges

Jeg gik nu til Niels Hansen^o på Lyng Overdrev og spurgte ham, om jeg kunne købe jord til at bygge et hus på. Han så jo lidt på mig og sagde:

»Har du penge?«

Jeg sagde: »Du får alle pengene udbetalt«.

»Ja, så kan du godt købe et stykke jord, du kan give mig til en lødeko^o for det«. Den kostede 150 kr. og vi handlede.

Men hvor skulle vi bo, mens jeg byggede? Peter Krog i Høveltsvang sagde så, at vi gerne måtte bo i hans hønsehus om vinteren, men jeg skulle selv rense møget ud og hvidte. Der var ikke plads til alle vore møbler, men vi tog det med, som vi skulle bruge. Resten satte vi op i Rasmus Larsens storstue, og så flyttede vi til Høveltsvang.

Der var noget utæt, og der lå sommetider snedriver inde i stuen. Vi havde fået en gammel kakkellov sat op, og jeg havde saven hængende inde i skoven, så der gik vi bare ind og hentede det brænde, vi skulle bruge. Jeg kunne også stå i køkkendøren og skyde mig et rådyr om aftenen, når de var gået ud på marken. Jeg havde nu travlt med at skaffe materialer til huset.

Om vinteren gravede jeg grund: en rende på en alens^o dybde og 10 tommer^o bred, og jeg kørte med en trillebør langs med skovgærdet og samlede sten sammen. Dem væltede jeg bare af i renden, så var den grund færdig – så det kostede ikke meget. Tømmeret huggede jeg også selv sammen, jeg lå i Stine Bendtsens have, der hvor jeg før har boet. Jeg fik folk, som havde køretøj, til at hente murstensbrokker på Blovstrød teglværk, og jeg fik også nogle læs grus kørt til mig gratis.

Da foråret kom, begyndte vi at mure. Jeg havde en murersvend fra København til at hjælpe mig. Han fik 100 kr., og det var al den arbejdsløn, jeg måtte betale. Mor, Johanne og Aage måtte være murerarbejds mænd, og vi klarede det godt. Huset var 15 alen langt og 11 alen bredt med 3 værelser, køkken og kammer. Da vi nåede Store Bededag, var det så meget færdigt, at vi flyttede der ind at bo – og vi sagde farvel til hønsehuset.

Så begyndte jeg at arbejde på Lillerød Savværk igen, hvor jeg så var i mange år; jeg nåede op på en ugeløn af 24 kr. Om morgenen og efter fyraften arbejdede jeg på huset. Det blev færdigt i løbet af sommeren, så jeg kunne få det brandforsikret og takseret til lån. Nogle år efter gravede vi brønd og byggede udhus, og vi lavede også en del om på det, i de 13 år vi boede der. Vi flyttede ind i »Villa

Møse« på Lyngevej 53 i 1900 og solgte det i 1913. Det var en gammel stabsergent Mølck fra Høveltsvang, der købte det.

Jeg var valgt ind i Lyng-Uggeløse sogneråd, og det kunne jeg ikke lide. Jeg kunne ikke komme ud af det uden at fraflytte kommunen, og mor var blevet ked af at bo der. Huset havde kostet mig 1000 kr. at bygge. Jeg fik en 1. prioritet på 1000 kr. med et kurstab på 72 kr. 18 øre, så da jeg havde betalt alle mine kreditorer, blev der en rest på 28 kr. 92 øre. Det var jo godt klaret, jeg sad for en udgift af 25 kr. hver termin, så det kunne jeg overkomme. Jeg fik 4000 kr. for huset, det var en god fortjeneste: alle pengene udbetalt.

Så skulle vi ud og lede efter en lejlighed igen. Det var jo længe siden, vi havde skullet det. Vi fik en lejlighed hos Chresten Chrestensen i Lillerød, og der skulle vi bo om sommeren, mens vi byggede nyt hus. Jeg købte grund af grosserer M. D. Madsen^o; den lå ved Lillerød station. Vi byggede »Villa Tekla«^o i 1914, det blev en fin villa, og jeg havde fået købt alle materialerne inden krigen kom.

»Villa Møse« på Gl. Lyngvej 53, som Hans Olsen selv byggede. Huset, her fotograferet i 1912, ligger der endnu, men er helt ombygget.

»Villa Tekla« i Lillerød, som Hans Olsen også selv byggede, var kun familiens hjem fra 1914–16. Den flotte bygning lå på M. D. Madsensvej 5, indtil Sparekassen SDS opførte den nuværende røde bygning.

Mads Daniel Madsen, grosserer og Lillerøds matador, ejede bl. a. landbrugsejendommen, der i dag kaldes Irisgården. Al jorden omkring M. D. Madsensvej blev udstykket herfra i begyndelsen af århundredet, og Hans Olsen var en af dem, der købte grund.

Vassingerød mølle^o: Bøgeholm mølle ved Vassingerød.

Fest og glade dage – og afholdsmand

I tiden fra 1900 havde jeg været afholdsmand og stod i Vassingerød, afdeling 32. Jeg var foreningens formand det meste af tiden. Jeg var også flere år i hovedbestyrelsen og havde mange gode rejser i Jylland og til København. Jeg var i foreningen lige til den blev opløst i 1922, og siden har jeg stået i min egen forening, og det er gået godt, skønt jeg har solgt masser af spiritus i den tid.

Jeg blev afholdsmand på følgende måde: jeg havde været til maskerade på Lillerød kro om lørdagen, og der havde jeg fået noget at drikke og var kommet op at slås, og det var jeg ked af. Om søndagen, da jeg lå på chaiselongen og tog en gammel avis op, som lå på gulvet, så jeg, at der var en afholdsforening i Vassingerød hos Peter Jensen ved Vassingerød mølle^o. Jeg stod straks op og pyntede mig. Konen spurgte, hvor jeg skulle hen, og jeg svarede, at jeg skulle til Vassingerød for at melde mig ind i afholdsforeningen. Hun sagde: »Dit vrøvl, det holder du jo ikke alligevel!« Det var i 1900, men det holdt dog i 40 år, og det har jeg aldrig fortrudt.

Vi går lidt tilbage i tiden igen. Da vi havde garderoben på Lillerød kro om vin-

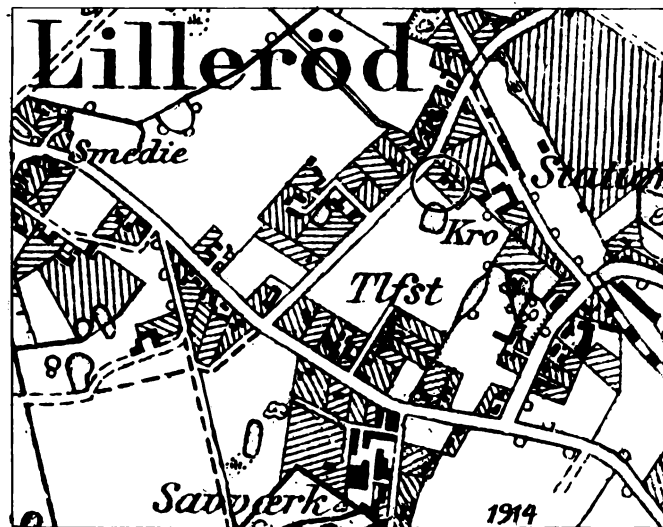
teren, så var vi også om sommeren til alle de skovfester, der var i Ravnholt skov og Tokkekøb hegn. Konen havde gerne garderobe, og jeg havde en keglebane i flere år, som jeg rejste med. Vi var altid ude om at tjene penge, ellers blev vi hjemme, undtagen når vi kørte en tur om sommeren på Dyrehavsbakken. Det var ikke så dyrt, jeg gav 4 kr. for et køretøj, og så kunne hele familien være med. Senere hen kørte vi hver sommer på skovtur med afholdsforeningen.

Jeg spillede også mange steder til høstgilde, konfirmation, fastelavns-gilder, offentlige baller, juletræsfester og maskerader i afholdsforeningen. Et tømrerværksted havde jeg også, og i min fritid lavede jeg trillebøre, stiger og ruller og meget mere. Konen har polstret i tusindvis af stole på stolefabrikken. I mange år besørgede hun det arbejde både hos Fritz Hansen og hos Ottosen (i Hillerød).

Da jeg havde rejst med keglebanen nogle år, syntes jeg, det gav for lidt. Så købte jeg en luftgyngende med 4 både. Det var i 1913; jeg gav 100 kr. for den. Der fulgte nogle sommerfester med i handelen, og de blev gode. Så kom krigen og folk tjente penge; derfor tjente jeg også en masse penge med gyngerne. Da krigen var forbi, var der ikke så meget ved det, og så blev jeg ked af at ligge og slås med folk, for de var somme tider noget næsvise. Så solgte jeg gyngerne for 1000 kr. til købmand Andersen, Skansevej (Hillerød). Dengang arbejdede jeg på Ottosens stolefabrik i Hillerød.

I 1916 solgte vi »Villa Tekla« til løjtnant Westring fra Blavstrød. Han havde solgt sin gård, og han gav 9000 kr. for huset. Så skulle vi flytte igen. Jeg rejste til Hillerød og købte »The Home« på Jespervej af Marius Hansen. Vi var 2 dage om at handle, og jeg fik huset for 13.500 kr. Et halvt år efter blev jeg budt 25.000 kr. for det, men jeg ville ikke sælge.

Lillerød bymidte på et kort fra hhv. 1898 og 1914: Før og efter anlæggelsen af M. D. Madsensvej. På det ældste kort ses Irisgården og nabo-huset som eneste bebyggelse i den nuværende bymidte. På 1914-kortet ses M. D. Madsens udstykning godt i gang, og »Villa Tekla« er første bebyggelse syd for den nye vej.

Anna og Hans Olsen fotograferet i 1912, omgivet af deres børn og svigerbørn.

Bagest ses fra venstre sønnen Aage og hans hustru Helene – svigersønnen Julius, gift med datteren Elly – svigersønnen Jacob, gift med datteren Johanne – sønnen Einar – samt datteren Johanne, gift med Jacob. Forrest fra venstre ses sønnen Georg – datteren Helga – mellem forældrene står yngste datter Erna – yderst datteren Elly, gift med Julius.

Skomager og købmand på Hillerød Overdrev

Et års tid efter at krigen var holdt op, var der ikke rigtig noget at lave. Jeg havde ikke tid til at vente på arbejde. Min søn Georg havde jo lært at være skomager, så jeg siger til ham: »Nu bygger vi et værksted i haven ud til vejen«. Jeg murede et hus på 6 × 6 alen til butik og værksted. Det var dyrt, hver sten kostede 10 øre og alt andet i forhold til det. Der var spidst tag med skorsten i midten – og det blev snart af folk kaldt for »Pløkken«°. Der blev sat en stor rude i ud til vejen; den havde været i brug hos slagter Petersen i Slotsgade, og da han byggede om, købte jeg den af murer Nielsen for 100 kr. Det var jo ikke så lidt for en rude, der havde siddet i en dør.

Da jeg stod der og murede kom overbetjent Rasmussen forbi. Han standsede og sagde: »Her skal nok være forretning«, men jeg sagde, at jeg godt vidste, at der ikke måtte være forretninger på overdrevet°. Så sagde han, at læbæltet° var ophævet, og der måtte drives forretninger over hele landet. Dagen efter gik jeg

Øgenavnet »Pløkken«° er et skomagerudtryk.

Læbæltet°: Næringsloven fra 1857 forbød handlende at nedsætte sig indenfor 1 mil (7½ km) fra nærmeste købstad. Ophævedes endeligt 1920. Jespervej på Hillerød Overdrev var indenfor læbæltet.

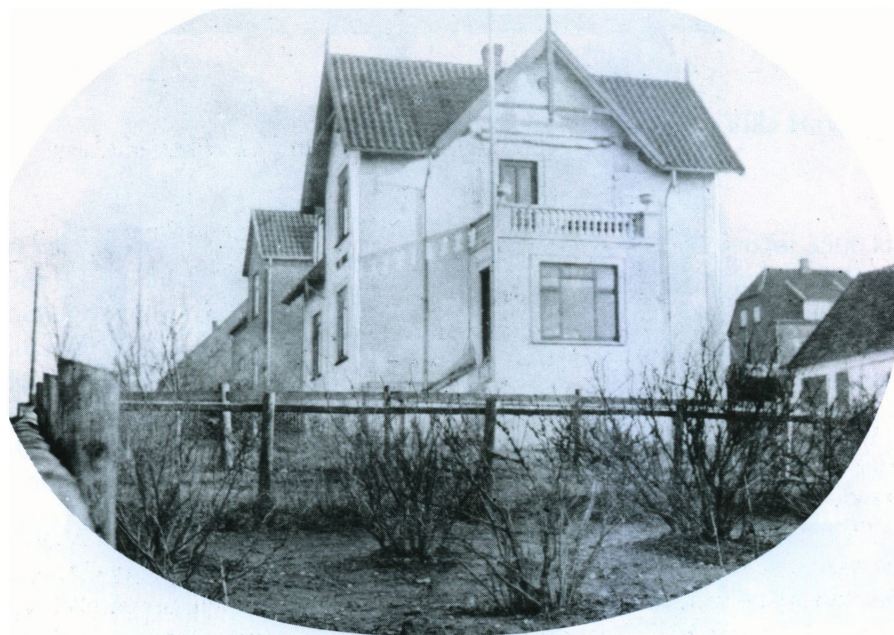

op til politimesteren og løste detailhandlerborgerskab (næringsbrev), så nu var det bare om at blive færdig. Det var 11. november 1920.

Vi begyndte at skomagerere, og vi havde godt at bestille. Jeg fik forskellige ting at handle med: øl, skrå, cigarer og spiritus af alle slags, men det varede ikke længe, før butikken blev for lille, så jeg måtte til at udvide. Jeg byggede et halvtags-hus til værksted, og skillerummet i »Pløkken« blev revet ned, så det hele blev butik.

Nu fik vi plads og begyndte at handle med kolonialvarer og brød. Jeg havde fået en del nyt fodtøj at handle med, men vi lå jo noget afsides, mens vi boede på »The Home«. En nat havde der været indbrud, og tyvene havde næsten tømme hele butikken for fodtøj, træsko og kludesko. De stjal for 1500 kr., men jeg var forsikret og satte kun et par hundrede kroner til ved den lejlighed. Så fandt jeg på, at vi hellere måtte bygge til, så vi kunne få en lejlighed til i huset.

I 1924 byggede vi så til både i længden og i højden. Der blev butik, 3 værelser og køkken nedenunder, og ovenpå soveværelse til os, et skomagerværksted, et værelse til Georg og et til Erna. Jeg murede det selv, og Laurits Andreasen var murerarbejdsmand. Tømrermester Lange lavede tømrer- og snedkerarbejdet for i alt 3377 kr. 87 øre.

Hans Olsen byggede ikke selv »The Home«, men efter få år prægede han alligevel huset gennem en større om- og tilbygning. På det øverste billede slapper Anna og Hans Olsen af på altanen.

Anna og Hans Olsen i haven foran »Pløkken«.

Butikshuset »Trollesvang« på hjørnet af Roskildevvej og P. Mogensensvej i Hillerød. Hans Olsen forestod endnu engang et husbyggeri og har selv tegnet huset. På plankeværket til venstre ses en reklame for sønnen Georgs skomagerværksted.

Da vi var færdige, solgte vi »The Home« for 18.000 kr. til skomager Pihl i Nyhuse, som solgte det videre til fhv. gårdejer C. Mortensen fra Uvelse. Jeg tog en grund fra. Vi handlede fortsat der indtil den 14. maj 1928; på det tidspunkt var den nye Tamsborgvej jo lige lavet, og der begyndte Bennig så at handle. Vi tænkte: det er vist bedre, vi kommer herfra, for nu bliver der nok ikke noget til os.

Den 14. maj 1928 var den sidste dag, vi handlede på Jespervej, den dag solgte vi for 7 kr. 23 øre – det var det mindste beløb, vi havde solgt for i den tid, vi havde haft butikken. Vi solgte så huset til skomager Jeppesen fra København, han skulle overtage det med det samme. Vi fik en lejlighed på Nordre Banevej nr. 17, hvor vi boede i 5 måneder.

Kirstine og Jacob Sørensen, Hans Olsens svigerforældre, holdt guldbryllup i 1919 i huset på Rødpælevej. Stående bag guldbrudeparret ses blandt børnene Anna yderst til venstre.

Endnu en butik – og otium i »Villa Havely«

Vi købte en byggegrund på 3000 kvadratalen af slagter Mogensen for 3500 kr. Den lå på hjørnet af P. Mogensensvej og Roskildevej. På 8 dage lavede vi der et træhus, hvori vi begyndte at handle og skomagerere. Så lavede jeg tegning til et hus med butik, som tømrer Christiansen på Jespervej tog i entreprise: fik og færdig uden støbegods og kloakker for 13.000 kr. Men da vi handlede fra træhuset og selv boede på Nordre Banevej, gik der næsten hver nat svindsot i varerne. Man gik selv ind med falske nøgler og forsynede sig med varer, men ikke så voldsomt, så jeg kunne se det – men jeg kunne mærke det på pengepungen.

Da jeg opdagede, at man kunne lukke låsen op med et søm, satte jeg en bedre lås for, men den 4. august havde de brudt vinduet op bagved, og så havde de stjålet, så jeg kunne se det. De havde stjålet for 3–400 kr., men jeg fik det erstattet.

Den 1. november 1928 var det nye hus færdig til indflytning. Her fik vi en pæn

Anna og Hans Olsen fotograferet med deres børn ved guldbrylluppet 11. august 1939 i »Villa Havely«. Erna og Johanne er med på bænken og bagved ses stående Georg – Helga – Aage – Elly og Einar.

»Villa Havely«, Hans Olsens sidste hus.

butik og en 3 værelses lejlighed samt en 2 værelses til at leje ud. Den første lejer var enkefru Poulsen. Jeg fik så benzintank.

Vi handlede der til 14. oktober 1936, hvor det begyndte at gå lidt ned ad bakke med mutter. Hun var træt og kunne ikke rigtig være med mere. Vi blev enige om at tage det halve af haven og bygge os en villa, som vi kunne trække os tilbage til. Vi var jo også snart 70 år. Vi havde jo arbejdet altid, så det var jo ikke for tidligt at trække os tilbage. Ejendommen med forretningen solgte vi til Carl Hansen for 20.000 kr., og varelageret til dagspris.

Den 14. oktober 1936 overtog han det, og vi flyttede ind i vores nye »Villa Havely«, hvor vi holdt guldbryllup den 11. august 1939.° Sølvbrylluppet fejrede

vi i Lillerød den 11. august 1914, den dag vi havde rejsegilde på »Villa Tekla«. I »Villa Havely« blev det os kun forundt at være sammen i 5 år. Min kone fik et strengt sygeleje og døde fra mig den 22. december 1941, og alene går jeg tilbage tillige med mine 7 voksne børn og lever på minderne. Det ældste barn er 54 år, og den yngste 38. Men jeg takker Vor Herre, for at vi fik lov at leve så mange lykkelige år sammen.

Bækken rinder, tiden går
evigheden forestår.
Som markens blomst man visner bort
og livet det er kun så kort.

Og når engang jeg skal herfra.
Da kommer det ej på mig bag.
Og når pulsen holder op at slå,
da kan jeg rolig over for døden stå.

skrevet 1943.
Hans Olsen

Hans Olsen fotograferet på den tid han nedskrev sine erindringer.

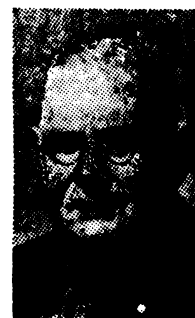
Atletklubben Lillerød 1909. Hans Olsens søn Aage (i midten med mørk trøje, lyse bukser) er med i denne imponerende opstilling af stærke drenge og mænd i Lillerød kro.

Hillerød OG OMEGN

Dødsfald

Fhv. købmand Hans Olsen, Peter Mogensensvej 2, er i gaar død efter kort tids sygdom, lige ved 89 aar gammel.

Den afdøde var født paa Lyng Overdrev, hvor han ogsaa boede en kortere periode efter sit giftermaal.

Senere arbejdede han en tid paa Lillerød Savværk og Stolefabrik, senere fra 1913 til 1920 paa Frederiksborg Stole- og Møbelfabrik, hvorefter han i 1920 begyndte som købmand paa Jespervej. Her drev han forretning i otte aar, og fra 1928 til 1936 var han indehaver af

købmandsforretningen paa hjørnet af Roskildevej og Peter Mogensensvej hvorefter han flyttede ind i villæen Peter Mogensensvej 2, som han ejede, og her boede han indtil sin død.

Hans Olsen, der var en kendt og anset mand, havde varetaget flere tilidshverv. Han var i sin tid medlem af Lyng-Uggeløse Sogneraad og formand for Blaa Kors i Vassingerød, ligesom han havde siddet i hovedbestyrelsen for Blaa Kors. Endvidere var han blandt stifterne af 1. Regiments Soldaterforenings Nordsjællands-afdeling, der i 1941 udnævnte ham til æresmedlem.

Afdøde, der var enkemand — hustruen døde for 18 aar siden — efterlader sig fire døtre og to sønner.

Hans Olsen døde 17. april 1959. Nekrologen er fra Frederiksborg Amts Avis.

Nr.	Aar og Datum.	Barnets fulde Navn.	Daabens Datum enten i Kirken eller Hjemme.	Forældrenes Navn, Stand, Haandtering og Bopæl.
5	1869 d. 21 Juni	Hans Gøtfred Olsen	d. 4 ^{te} September i Kirken	Abygg: Ole Olsen af Lyngge Overdrev og Hustru Johanne Marie Jensen - 39 Aar

Hans Olsens fødsel indført i Lyngge sogns kirkebog 1869. I rubrikken: Forældrenes Navn, Stand, Haandtering og Bopæl står: Abygg(er) Ole Olsen af Lyngge Overdrev og Hustru Johanne Marie Jensen, 39 Aar.

1894	den 25 ^{de} Januar 1894 paa Lyngge Overdrev, Lyngge Sogn, Lyngge Frederiksborg Herred.	d. 2 ^{den} Februar 1894 paa Lyngge Overdrevgaard, Lyngge Sogn, Lyngge Herred, Frederiksborg Herred	Ole Olsen
------	---	--	-----------

Faderen Ole Olsens død 1894, indført i Lyngge sogns kirkebog. I kirkebøgerne kan man læse meget om slægternes historie. Ole Olsen er beskrevet som tømrer og aftægtsmand på Lyngge Overdrev, enkemand efter Johanne Marie Jensen; Ole Olsen blev født på Lyngge Overdrev den 18. april 1833 af forældrene abygger Ole Jeppesen og hustruen Johanne Josephsdatter.

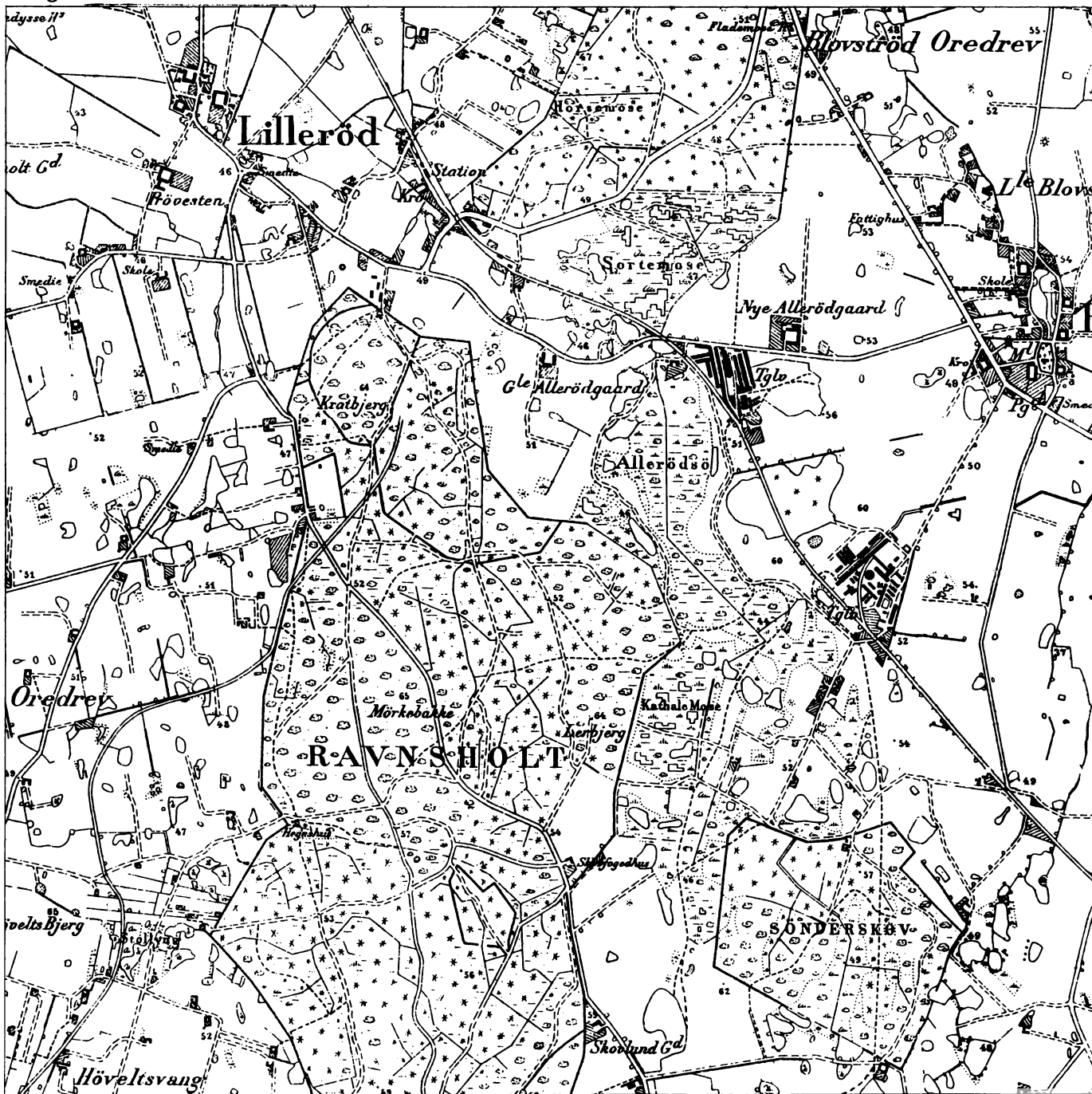
Kirkebøgerne opbevares i Landsarkivet for Sjælland.

M a n d k i o n.

Faddernes Navn, Stand og Opholdssted.	Hvor anført i det alm. Fønf. Reg.	Anmærkninger.
<p>Handl. af Povel Niels Peter Christensen Søren Lillers ved: Oplys. Lars Olsen f. Linné Sørensen Jens Christen Petersen i Blaustrait bemælte Niels Peter Christensen</p>		

<p>Søner og Officerbarn af, Løjtn. Overbo, Løjtn. Løjtn. Løjtn. Sørensen kongstret, Enkemand og Johanne Marie Jensen, dennes sidste fulde Nypol var Dødsstedet; han var født paa Løjtn. Overbo d. 18. April 1833 og hans Forældre vare Off. Ole Jeppesen og Hustru Johanne Josefine datter døde</p>	60 alder	Stedets Løjtnant
---	----------	------------------

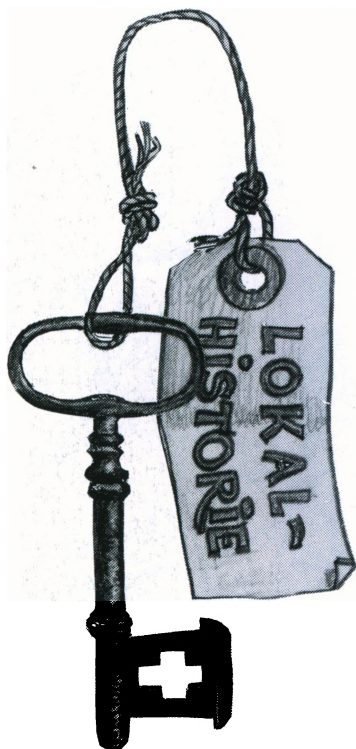
Register

Sidetal i **halvfed** angiver illustrationer

- Afholdsforening 36,37
Allerød sø 9
Allerød teglværk 15
- Blovstrød fattighus 11
Blovstrød kro **28, 29**
Blovstrød teglværk 8, 10, **10, 16**
Bogh, M. H., lærer 12, **12, 18**
Brasen, provst 18, **19**
- Chrestensen, Chr. 35
Christiansborg slot 19, **20**
- Gl. Skolegård **11, 12, 18**
- Hansen, Fritz, snedkermester 29, **31**
Hansen, Jens, skomager, kromand 25
Hansen, Niels, gdr. 26, 34
»Havely«, villa 42, **43**
Hvidesten 29
Hyrdledshuset 17, **17, 26, 26**
Håndstrygere 9, **14**
- Kattehale mose 13, **13**
Kratbjerg 17, **34**
Kællingskole 11, 32
- Larsen, J. P., lærer 12, **12**
Lillerød kro 29, **29**
Lillerød savværk 29, **30, 31, 34**
Lillerød skole **11, 12, 12, 17, 18**
Lillerød station 27
Lund, teglværksforvalter 15, 16
Luserød (Ludserød) 13
- Madsen, M. D., grosserer 29, 35, **36**
M. D. Madsensvej **37**
- Mulkt 12, 15
»Møse«, villa 34, 35, **35**
- Nielsen, Jørgen, murer 29, 32
- Olsen, Anna 31, 36, **37, 39, 40, 42, 43**
Olsen, Christian 8, 9, 20, 23
Olsen, Georg **30, 37, 38, 42**
Olsen, Hans **32, 38, 39, 42, 45**
Olsen, Ole 8, 9, 16, 20, 46, 57
Olsen, Peter 19
Optrillere 9, **14**
Ottosen, stolefabrik 37
- Petersen, Hans, gdr. 23
Petersen, Peter, tømrer 29
»Pløkken« 38, 39, **40**
- Rødpælehus **34**
Rødpælevej **2, 33**
- Smede 28
Sofienborg 21, **21**
Sørensen, Anna 17, 20, 21, 23
Sørensen, Jacob 22, 24, **25, 41**
- Teglproduktion **14**
»Tekla«, villa 35, **36, 37**
»The Home« 37-39, **39**
Trollesminde 22, **22**
»Trollesvang« 40, **41**
Trosse, trossemænd 8, 10, **14**
Tyvemads 22
Tørveæltning 13
- Ærboer 9

LOKALHISTORISK ARKIV & FORENING I ALLERØD KOMMUNE

er et foreningsdrevet, kommunalt støttet lokalhistorisk arkiv, der siden starten i 1978 har arbejdet med at indsamle lokalhistorisk kildemateriale, der kan belyse egnens historie.

Arkivet

Arkivets formål er at indsamle, registrere, opbevare og formidle det lokalhistoriske materiale. Efter 10 års arbejde rummer arkivet i dag flere tusinde spændende fotografier, mange gamle kort, dokumenter, foreningsarkiver, erindringer og meget mere. Materialet opbevares forsvarligt, og er almindeligvis tilgængeligt for alle.

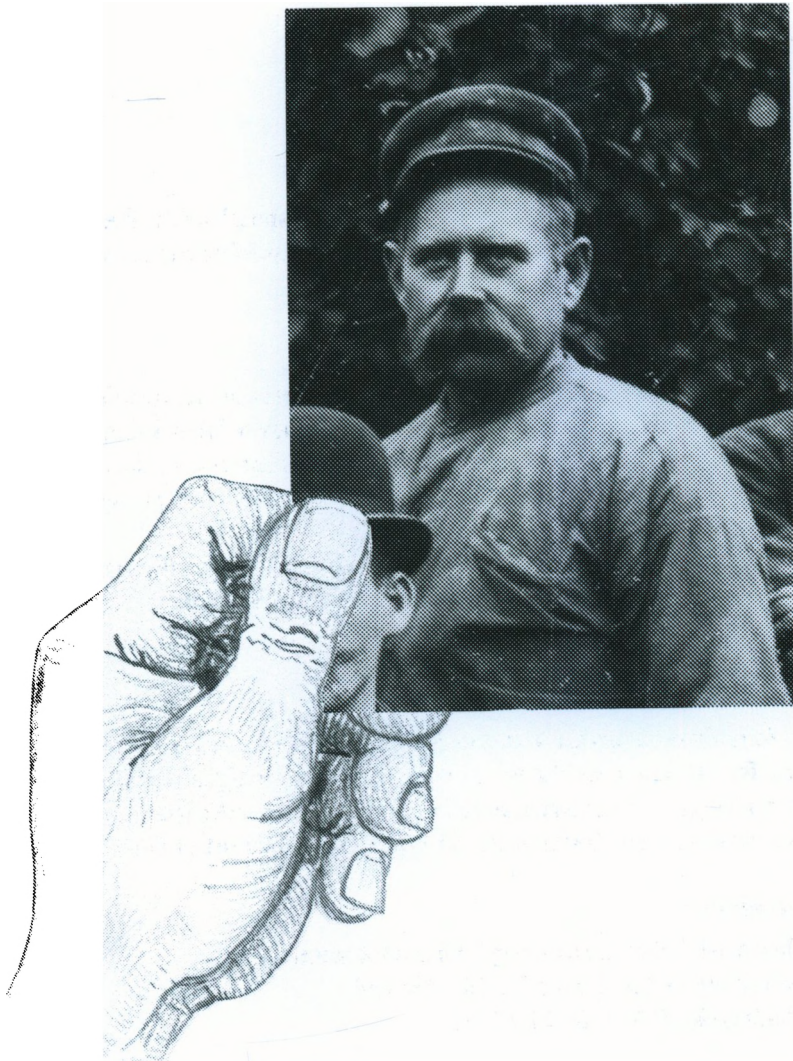
Der er naturligvis meget, som arkivet endnu ikke har, eller har hørt om, og vi er til enhver tid interesserede i at låne lokalhistorisk materiale til affotografering eller allerhelst at modtage det som gave.

Foreningen

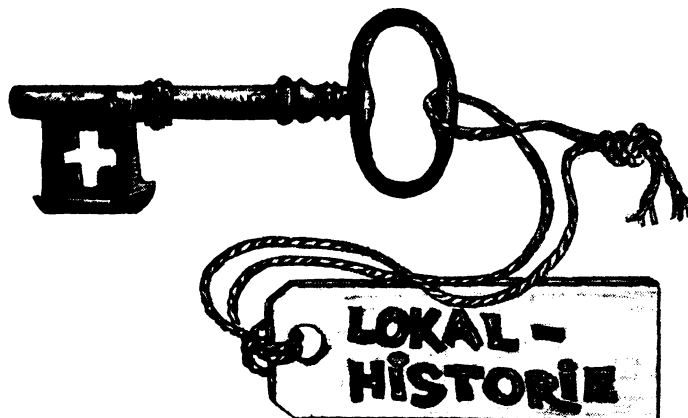
Det er foreningens formål at støtte det lokalhistoriske arbejde i arkivet, samt at arbejde for at øge kendskabet til og interessen for egnens historie. Det sker blandt andet gennem interessante foredragsaftener, udflugter i omegnen, avisartikler, bøger og medlemsbladet »Nøglehullet«, der udsendes 3 gange årligt.

Henvendelse:

Lokalhistorisk Arkiv & Forening i Allerød Kommune
Frederiksborgvej 59, Lillerød, 3450 Allerød
Tlf. (tirsdage kl. 9-13): 02 27 08 91

*...Uden én eneste fridag til at gå i skole i ... og
... Ja, arbejde har jeg aldrig manglet...*

er sætninger, der bliver hængende lidt længere, når man har læst Hans Olsens erindringer fra slutningen af forrige og begyndelsen af dette århundrede.

Lokalhistorisk Arkiv & Forening i Allerød Kommune synes, at hans næsten utrolige beretning fra vores egn fortjener at blive kendt af nutiden – både som eksempel på de barske livsvilkår i »de gode gamle dage« – og som spændende læsning.

Døm selv!

ISBN 87